

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

2 ЛІПЕНЯ 2013 г.

АЎТОРАК

№ 120 (27485)

Кошт 1500 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Упэўнена выбраны шлях

Дарагія суайчыннікі! Ад усёй душы віншуем вас з Днём Незалежнасці Рэспублікі Беларусь. Галоўнае свята краіны непарыўна звязана з адной з найважнейшых падзей айчыннай гісторыі — вызваленнем Радзімы ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Для беларусаў гэтая дата з'яўляецца сімвалам нацыянальнай годасці, доблесці і славы, увасаленнем адзінства і згуртаванасці людзей.

Навекі ў памяці застаюцца вялікі подзвіг нашага народа, які адстаяў у бітве з гітлераўскімі акупантамі сваю свабоду, адрадыі краіну, яе разбураныя гарады і вёскі.

Эстафету славы перадаў ветэрану вайны з годнасцю прыняло пакаленне нашчадкаў пераможцаў, якое пабудавала незалежную суверэнную дзяржаву з эканомікай, якая дынамічна развіваецца, перадавай навукай і багатай культурай. Сёння мы ўпэўнена ідзем па выбраным шляху да дасягнення пастаўленай мэты: стварэння моцнай і працвітаючай Беларусі — дзяржавы для народа.

З Днём Незалежнасці, паважаныя суайчыннікі! Моцнага вам здароўя, міру, шчасця, дабрабыту і ўпэўненасці ў заўтрашнім дні.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

Фота БЕЛТА

«БЕЛАРУСЬ ЗА ПЕРЫЯД СУВЕРЭНІТЭТУ СПРАЎЛЯЦА З ПАГРОЗАМІ СВАЁЙ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ»

Выступленне Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі на ўрачыстым сходзе, прысвечаным Дню Незалежнасці Рэспублікі Беларусь

1 ліпеня 2013 г.

Дарагія сябры! З ліпеня — наша галоўнае дзяржаўнае свята — Дзень Незалежнасці.

Дзень, закліканы аб'яднаць усю нацыю. Дзень нашай славы і гонару. Дзень памяці аб мінулым, гонару за цяперашняе і надзеі на будучыню.

Для ўсіх нас гэты дзень стаў двайным сімвалам. Сімвалам маладосці Беларусі — дзяржавы, якой ад роду ўсяго два дзесяцігоддзі. І адначасова сімвалам тысячагадовай гісторыі беларускага народа, які шмат стагоддзяў захоўваў і зберагаў сваю зямлю.

Мы адзначаем галоўнае дзяржаўнае свята ў дзень, калі чорны нацысцкі сцяг быў скінуты на зямлю нашай сталіцы — горада-героя Мінска, прапітаную крывёю.

На працягу стагоддзяў наш народ хацеў аднаго — свабодна жыць і мірна працаваць. Але гісторыя, на жаль, распарадзілася па-іншаму. З стагоддзя ў стагоддзе мы са зброяй у руках «баранілі родны парог».

У гэтых словах сімвалічна праяўляецца святы сэнс беларускай гісторыі. Ніколі беларусы не прыходзілі з мячом на чужую зямлю. Але кожны, хто прыходзіў са зброяй да нас, назаўжды ў нашай зямлі і заставаўся.

Праз войны і рэвалюцыі, праз разруху і спалення хаты, праз голад і холад, праз кроў, пот і слёзы многіх пакаленняў мы ішлі да незалежнасці.

У канцы мінулага стагоддзя нам з вамі выпала ўнікальная магчымасць — удзельнічаць у будаўніцтве першай беларускай дзяржавы, уладкоўваць жыццё ў ёй, абараняць яе незалежнасць і суверэнітэт. За плячыма ў нас не было ніякага вопыту, і ніхто не мог даць нам падказкі. Ды і часу на роздум, як вы памятаеце, гісторыя не пакідала — трэба было не проста будаваць дзяржаву, а вырашаць штодзённыя праблемы элементарнага выжывання.

Мы выстаілі. Мы не толькі пабудавалі дзяржаву, але ў першыя два дзесяцігоддзі жыцця суверэннай Беларусі навучыліся спраўляцца з традыцыйнымі пагрозамі нашай незалежнасці.

Перш за ўсё мы забяспечылі адзінства нацыі, унутраны мір і спакой. Менавіта аб нашай адзінстве разбіваюцца усё знешнія спробы распаліць пажар бунту або разбуральнай рэвалюцыі ў Беларусі. І менавіта адзінства нацыі складае падмурк нашага эканамічнага развіцця.

Сумесна з нашымі найбліжэйшымі саюзнікамі — перш за ўсё з брацкай Расіяй — мы забяспечваем знешнюю бяспеку нашай краіны і ахову заходніх межаў Саюзнай дзяржавы. Думаю, сёння нікому не прыйдзе ў галаву пагражаць Беларусі вайной.

Стварыўшы ўласную сацыяльна-эканамічную мадэль, мы забяспечылі і нашу эканамічную бяспеку — Беларусь корміць сябе і пастаўляе прадукты іншым, наша прамысловая прадукцыя, нягледзячы на жорсткую канкурэнцыю, прабіваецца на знешнія рынкі. Краіна годна жыве, зарабляючы на жыццё, колькі можа, сваім розумам і працай, а не распродажам народнага багацця або надзіманнем фінансавых бурбалак.

Дарогамі вызвалення

ДНЕСП НАЗАД НЕ ПАВЯРНУЎ...

У сённяшнім нумары «Звязды» мы распачынаем новую рубрыку — «Дарогамі вызвалення», прысвечаную 70-годдзю выгнання нямецка-фашысцкіх захопнікаў з нашай зямлі. 23 верасня 1943 года войскамі Чырвонай Арміі быў ачышчаны ад гітлераўцаў першы беларускі населены пункт — Камарын, гарадок на берагах велічнага Дняпра. Тут, на старажытнай Гомельшчыне, разгарнуліся калісці лютыя баі за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы, быў пракладзены шлях да канчатковай Перамогі над фашызмам.

Дняпро ціхі, спакойны, велічны. А 70 гадоў таму ў гэтым месцы вада кіпела ад куль і снарадаў, колер яе быў чырвоны — ад крыві.

Ветэран-ардэнаносец Васіль Нікалаенка і яго дачка Катарына разглядаюць сямейны фантывы архіў. Пра баявы шлях фантывіка чытайце на 3-й старонцы.

Вёска Асарэвічы. Шэфскі догляд брацкай магілы ўскладзены на мясцовую базавую школу.

Сустрэча без абцасаў

Фота Навы БУЖАН

«ШЛЮБНЫЯ АДНОСІНЫ СПЫНЯЮЦА — БАЦЬКОЎСКІЯ ЗАСТАЮЦА»

Беларусь знаходзіцца на другім месцы пасля Расіі па колькасці разоўдаў. Гэтая праблема болей адкаецца ў сэрцы кіраўніка адвакацкага бюро «Права і сямейная медыцына» Алены ЖДАНОВІЧ. Піянерка беларускай медыцыны імкнецца калі не захавачу чужыя сем'і, то, як мінімум, навучыць пары чуць адно аднаго. Хаця б дзеля ўласных дзяцей. Бо кропка ў шлюб, як вядома, не спыняе бацькоўскія адносіны.

Пра тату, Алімпіяду і дысгармонію

У мяне быў культ таты. І я заўсёды хацела пайсці па яго слядах. Тата доўгі час працаваў беларускім транспартным праку-

рорам. Ён годны чалавек ва ўсіх адносінах: вельмі прыстойны, добры, справядлівы. У той час, калі мы вучыліся, не віталіся дынастыя інтэлігентных прафесій. Лічылася, што дынастыя абавязкова павінна быць працоўнай: токары, слесары... Але я лічу, што гэта вялікае шчасце, калі ты можаш працягнуць шлях, выбраны бацькамі.

На юрфак паступала ў 1980 годзе. У год Алімпіяды быў вельмі высокі конкурс. Тых ведаў, якія я атрымала ў школе № 4 імя Кірава, хапіла, каб годна здаць іспыты ў ВНУ. І не адной мне. Толькі падумаўце: з 28 аднакурснікаў 25 атрымалі вышэйшую адукацыю. Мы ўсе паступалі без асобай дадатковай падрыхтоўкі, без рэпетытараў.

Версіі НА ВЫХАДНЫЯ ЗНОЎ СПЯКОТА

Сёння на тэрыторыі Беларусі будзе цёпла і без ападкаў, толькі часткова па ўсходзе Магілёўскай вобласці і месцамі ў Брэсцкай і Гродзенскай абласцях пройдуць кароткачасовыя дажджы, паведамляе рэдакцыя спецыяліст Рэспубліканскага гідрометцэнтра Мінпрыроды Волга Фядотава.

Максімальная тэмпература паветра ў аўторак 19—25 цяпла. А ось на Дзень Незалежнасці мы трапім у зону паніжанага атмасфернага ціску, таму месцамі па краіне чакаюцца дажджы і навальніцы. Тэмпература паветра ўначы плюс 9—16, удзень — 20—27 цяпла, па паўднёвым захадзе Брэсцкай вобласці — да 29 градусаў. Істотна не зменіцца надвор'е 4 і 5 ліпеня, калі месцамі будзе ісці невялікі дождж. Стане цяплей, бо ўначы чакаецца 11—19 цяпла, а ўдзень — ад плюс 22 да 28 градусаў, а па паўднёвым усходзе — і да плюс 30.

Паводле папярэдніх прагнозаў, у суботу і нядзелю тэрыторыя Беларусі застаецца пад уплывам даволі цёплага паветра, якое паступае да нас з боку Украіны. Месцамі будуць назірацца дажджы і навальніцы. Тэмпература паветра ўначы 13—20 цяпла, удзень — да плюс 22—29 градусаў, а па ўсходзе краіны — да 30—32 градусаў. Айчыныя сіноптыкі адзначаюць, што такі тэмпературны фон прыкладна на 3—5 градусаў вышэй за кліматычную норму першай декады ліпеня.

У Мінску 3 ліпеня чакаецца пераменная воблачнасць і пераважна без ападкаў. У другой палове дня існуе невялікая верагоднасць кароткачасовага дажджу. Тэмпература паветра ў ноч на сераду плюс 11—13 градусаў, удзень — каля 25 цяпла.

ПАХАЛАДАННЕ Ў ПАЎНОЧНЫМ ПАЎШАР'І ПАЧНЕЦА З 2015 ГОДА?

Пра гэта паведамляюць супраць інфармагенцтва, спасылаючыся на вынікі спецыяліста Нацыянальнага агенцтва па марскіх даследаваннях Японіі Мататака Накамуры. Вучоны з Японіі зрабіў аналіз ваганняў тэмпературы Грэнландскага мора, якія з'яўляюцца сур'ёзным індэкатарам змяненняў ад цёплага да халодных цячэнняў Атлантычнага акіяна ў сярэднім раз у 70 гадоў. Цяпер гэты індэкатар сведчыць аб тым, што чарговы цыкл пацяплення хутка завершыцца, а ў 2015 годзе зменіцца тэндэнцыя на пахаладанне. Беларускія сіноптыкі адзначаюць, што такі доўгатэрміновы прагноз з'яўляецца вельмі смелым. Больш за тое, ён не ўлічвае уплыў парніковага эфекту на працэс глабальнага пацяплення.

Сяргей ПАЛІНІН

СВЯТА ПЛОШЧЫ ДЗЯРЖАЎНАГА СЦЯГА

Культурна-адукацыйны свят, прысвечаны Дню Незалежнасці, стане адкрыццём плошчы Дзяржаўнага сцяга ў Мінску. Урачыстае мерапрыемства адбудзецца сёння ў 20.30.

Месца плошчы Дзяржаўнага сцяга Рэспублікі Беларусь перасячэнне праспекта Пераможцаў і вуліцы Арлоўскай у Мінску.

ШТО УЯЎЛЯЕ САБОЙ ПЛОШЧА:

- круг радыусам 50 м з гранітнымі пастанентам у цэнтры, на якім размешчаны флашток з Дзяржаўным сцягам;
- на нахіленай плоскасці пастанента - бронзавы герб Рэспублікі Беларусь дыяметрам 2 м;
- плошча звязана з галоўным фасадом выставачнага павільёна "БелЭкспа" левыяй шырынёй 24 м;
- сіметрычна з двух бакоў левыяй - тэжст гімна Беларусі і карта краіны;
- уздоўж пешаходнай дарожкі - сем гранітных чатырохметровых стэлаў з бронзавымі гербамі абласцей і Мінска.

СЦЯГ:
вышыня - 70 м;
канструкцыя выканана з нержавекай сталі;
верхавіна - у выглядзе лікі з зоркай, вышыняй 2,45 м;
падсечены пражкарамі і будзе выконваць функцыю гарадскога маяка.

ФЛАГШТОК:
вышыня - 70 м;
канструкцыя выканана з нержавекай сталі;
верхавіна - у выглядзе лікі з зоркай, вышыняй 2,45 м;
падсечены пражкарамі і будзе выконваць функцыю гарадскога маяка.

Кветкавая кампазіцыя плошчы аформлена ў стылі нацыянальнага арнаменту.

Крыніца: УП "Мінскпраект".
© Інфармацыя «БЕЛТА»

Прыёмная кампанія-2013

ЦТ ПА МАТЭМАТЫЦЫ І ФІЗІЦЫ: ВЫБЫЎ КОЖНЫ ТРЭЦІ

Пасля абвешчання вынікаў удзельніцтваў у адзінадушнага тэсціравання па матэматыцы і фізіцы галоўнай інтрыга святельнай прыёмнай кампаніі, так бы мовіць, вырашылася. Як вядома, летась мінімальны парог на гэтых дысцыплінах складаў 7 балаў. Аднак нават яго не змаглі пераадолець 11 тысяч удзельнікаў ЦТ па матэматыцы і 3 915 удзельнікаў ЦТ па фізіцы.

нічных спецыяльнасцяў, таму, каб у кола студэнтаў не трапілі слаба падрыхтаваныя маладыя людзі, у галоўным адукацыйным ведамстве вырашылі мінімальны парог падняць да 15 балаў. Новая стануць значэнні тэставых балаў вызначаліся з улікам праведзенага аналізу вынікаў адзінадушнага тэсціравання за два апошнія гады. Браліся пад увагу працэнт выканання заданняў у тэстах, узровень складанасці заданняў і вынікі конкурснага адбору ва ўстановы вышэйшай адукацыі ў 2011-м і 2012-м гадах. Меркавалася, што новы парог могуць не пераадолець да 30% абітурыентаў.

СТАР 2

«БЕЛАРУСЬ ЗА ПЕРЫЯД СУВЕРЭНІТЭТУ НАВУЧЫЛАСЯ СПРАЎЛЯЦА З ПАГРОЗАМІ СВАЁЙ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ»

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Але сёння мы падшлі да новага, пераломнага этапу нашай гісторыі. Сёння мы павінны навучыцца спраўляцца з новымі пагрозамі нашай незалежнасці і абараніць наш суверэнiтэт у новым свеце, які імкліва змяняецца.

Умоўна гэтыя пагрозы мы можам падзяліць на дзве часткі: аб'ектыўныя, якія ад нас не залежаць, і суб'ектыўныя — засяроджаныя ў нас саміх. З аднаго боку, тыя, якія перадызначаныя знешнім светам, нашай гісторыяй і геаграфіяй, а з іншага боку, тыя, якія закладзены ў нас саміх, у нашых уласных неадходах.

Для любой нацыі, як, зрэшты, і для любога асобнага чалавека, заўсёды важна правільна разумець суданосны гэты рэчаў. Ніколі нельга хавацца за так званыя аб'ектыўныя прычыны, маскіруючы тым самым уласныя памылкі, коснасць і ляноў. Але адначасова важна разумець і межы уласных магчымасцяў, каб не будаваць паветраныя замкі і не захапляцца пустым пражэктарствам.

Частка аб'ектыўных пагроз нашай незалежнасці ляжыць на паверхні.

Па-першае, гэта дэфіцыт прыродных рэсурсаў і энэргаасібітаў.

Па-другое, канкурэнцыя на знешніх рынках, якая пастаняна ўзмацняецца.

Па-трэцяе, аб'ектыўная залежнасць Беларусі ад агульнага стану сусветнай эканомікі, якая так і не выбралася з зацяжнага крызісу.

Наша краіна паступова вучыцца спраўляцца з гэтымі пагрозамі. Але мы робім гэта занадта павольна, не паспяваючы за знешняй сітуацыяй, якая імкліва змяняецца.

Ключавым рашэннем тут павінна стаць паскораная дыверсіфікацыя нашай энергетыкі, гандлю і эканомікі ў цэлым. Трэба адыходзіць ад залежнасці ад аднаго віду энэргіі, аднаго віду рынку і аднаго пастаўчыка.

У энэргетыцы мы нездарма зрабілі стаўку на будаўніцтва атамнай станцыі. Гэты праект — падмурк нашай энэргабяспекі. Але разам з ім ужо сёння мы павінны актыўна займацца так званай альтэрнатыўнай энэргетыкай, якая выкарыстоўвае тэрмальную ваду, сілу ветру, невычэрпныя запасы сонечнага цяпла. Навуковы прагрэс імклівы. Цалкам верагодна, што менавіта ў гэтых сферах чалавецтва ў бліжэйшае дзесяцігоддзе ажыццявіць гіганцкі прагрэс.

І Беларусь не павінна застацца ў баку ад гэтага працэсу. Гэтак жа сама неабходна дзейнічаць і ў засваенні новых рынкаў. Нашы кантакты з краінамі Азіі, Афрыкі, Лацінскай Амерыкі, якія яшчэ ўчора здаваліся экзатычнымі, сёння рэальна ўмацоўваюць наш суверэнiтэт.

Узмацненне жорсткасці канкурэнцыі на традыцыйных рынках — гэта відэочны выклік нам. І мы павінны даць на яго дэвіны адказ — адстаіць нашы старыя традыцыйныя рынкі і разам з тым любімымі спосабамі праывацца на новыя.

Трэба разумець — сусветны рынак вельмі капрызны. Цяжка прадказаць паводзіны спажыўцоў, на якія адначасова хаатычна ўздзейнічаюць сотні фактараў. У гэтых умовах трэба рабіць стаўку на вытворчасць прадукцыі, якая ў найменшай ступені схільная ўплыву кан'юнктуры. Калісьці нас крытыкавалі за стаўку на сельскую гаспадарку — маўляў, гэта прорва, якая пагарне любячы ўкладанні; лепш, маўляў, закупіць усе прадукты за мяжой.

Сёння мы бачым, што сельская гаспадарка не проста становіцца адной з асноў нашага экспарту. Развітая сельская гаспадарка — гэта крыжарогілы камень нашай незалежнасці. Мы забісцеліваем уласную харчовую бяспеку. І адначасова вырабляем такі экспертны прадукт, які будзе заўсёды запатрабаваны чалавецтвам. Таму што попыт на аўтаматлі або тэлевізары можа то ўзрастаць, то падаць, і без іх у цяжкае часы абыходзіліся, а ежа патрэбная чалавеку кожны дзень. І таму попыт на якасныя прадукты харчавання, як на адзёны і жыллё, будзе вечным.

Паважаньні таварышы! Усе тое, пра што толькі што гаварылася — і ўзмацненне жорсткасці канкурэнцыі, і сусветная фінансавая ліхаманка, і абвастрэнне барацьбы за рэсурсы, — з'яўляецца працігам важнага сусветнага працэсу, імя якому — глабалізацыя, каласальнага працэсу планетарнага маштабу.

Сам па сабе гэты працэс да канца пакуль не асэнсаваны нікім. Чалавецтва яшчэ толькі пачынае пазнаваць і сапалодкія, і горкія плоды глабалізацыі. Яно толькі пачынае асвойвацца ў новым для сябе свеце, дзе імкліва мяняюцца такія паняцці, як незалежнасць краіны і суверэнiтэт. Паняцці, сэнс і змест якіх заставаліся нязменнымі на працягу стагоддзяў.

Глабалізацыя няўмольна далучае краіны і народы ў сусветны вір інфармацыі, тавараў і тэхналогіяў, ідэй і рэсурсаў. Бурацца гандлёвыя бар'еры, знікаюць візавыя перашкоды, сціраюцца культурныя адрозненні. Перамясціцца на край свету можна менш чым за суткі, а абмяжаныя інфармацыяй і чалавекам, які знаходзіцца там, мы можам за лічаных секунды. Глабалізацыя выводзіць працэс абмену ведамі і ідэямі на беспрэцэдэнтны ўзровень. Гэта, у сваю чаргу, падганяе навукова-тэхнічны прагрэс. Глабалізацыя рэзка ўзмацняе канкурэнцыю, з'яўляючыся магчымым рухавіком сусветнага эканамічнага развіцця. Глабалізацыя дае новыя тавары і паслугі сотням мільёнаў новых спажыўцоў, павышаючы якасць жыцця чалавецтва.

Разам з тым яна нясе ў сабе шэраг схаваных пагроз, частку з якіх мы нават не ўсведамляем.

Бяспэка ўскладняючыся, свет становіцца ўсё больш уразлівым. Атака тэрарыстаў у адным, толькі ў адным годзе можа паставіць пад пагрозу бяспеку цэлага рэгіёну. Адна дэманстрацыя

здольная падпаліць агонь грамадзянскай вайны ва ўсёй краіне, а потым перакінуцца на суседзяў. Спекуляцыі некалькіх ананімных біржавых трэйдараў здольныя абваліць эканоміку многіх дзяржаў. Нават развітых дзяржаў.

Будучыня ж можа аказацца яшчэ больш змрочнай. Хакерскія атакі, здольныя паралізаваць жыццё цэлых мегаполісаў, ужо заўтра могуць перакачаваць з галівудскіх фільмаў у рэальнае жыццё. Выводзіць з работы гіганцкія прадпрыемствы, пастукаючы пальцамі па клавіятуры камп'ютара за тысячы кіламетраў ад іх. Усё, што я і толькі што скажаў, у той ці іншай ступені мы ўжо назіраем...

І адэкватнай абароны ад гэтых пагроз пакуль няма ні ў асобных краінах, ні ў чалавецтва ў цэлым.

Усе гэтыя рэчы прама і непасрэдна ўплываюць на нашу незалежнасць. З кожным днём мы ўсё больш становімся залежнымі ад знешніх фактараў, паўплывае на якія мы часам проста не ў стане. Прычым гаворка ідзе не толькі аб энэргетычнай залежнасці. Мурагелістыя біржавыя і банкіўскія спекуляцыі ўплываюць на сусветную эканоміку не менш, а то і больш, чым суданосны рэальны вытворчы сіл. Ад гэтых схаваных фінансавых гульніў залежаць кан'юнктура рынку, цэны на тавары, рух капіталаў. І наша арыентаваная на экспарт эканоміка аказваецца невялікай лодкай у гэтым бурным сусветным акіяне.

Гэтак жа мы аказваемся ўцягнутымі ў агульны імклівы інфармацыйны паток. Ён не толькі штохочуцьна ўплывае на нашы каштоўнасці і свядомасць. Інфармацыйная цывілізацыя сферы духоўнай

і інтэлектуальнай даўно перамясцілася ў рэальны свет. На планеце сёння застаюцца зусім мала рэчаў, незалежных ад інтэрнэту.

Усё — ад фінансавых плацяжоў і біржавых гандлю да энэргетычных сістэм і кіравання транспартам — так ці іншым завязана на сусветную сетку. І чым далей, тым больш будзе ўзмацняцца гэтая залежнасць.

А значыць, і бяспэка нашай краіны ва ўсіх рэальных сферах будзе ўсё больш залежаць ад бяспекі ў віртуальнай сферы.

Новыя інфармацыйныя тэхналогіі, каласальная моц інтэрнэту, што аблытала сеткай усю планецу, разам з нбачаснымі раней магчымасцямі ўтойвае прамянь пагрозы суверэнiтэту не толькі асобных дзяржаў, але і кожнай асобы. Мы гэта з вамі ўжо праходзілі. Няхай і «ў першым класе пачатковай школы», але праходзілі.

Апошнія гучныя выкрыцці толькі пацвердзілі тое, што экспертам было вядома даўно. З'яўляючыся заканадаўцам мод у тэхналогіях, Злучаныя Штаты, абпаіраючыся на вядучыя хайтэк-карпарацыі, будуць нябачану ў гісторыі чалавецтва сістэму татальнага назірання і кантролю.

Яшчэ гадоў дзесяць падобнага развіцця, і ў звычайнага чалавека, у якім бы кутку планеты ён ні знаходзіўся, ужо не застаецца прыватнага жыцця.

Кожны яго рух, кожны яго ўчынак, кожная яго прыхільнасць будзе фіксавацца ўсёспраўніцельнай электронікай. Яшчэ ўчора гэта здавалася фантастыкай. Але сёння мы бачым, што ўжо заўтра гэта можа стаць явай.

Мяне часта крытыкавалі за тое, што я часам называў Злучаныя Штаты сучаснай дыктатурай. Мне ніколі не хацелася пакрыўдзіць ці абразіць гэтую вялікую краіну. Але іхна спробы татальнага сачэння ў сусветным маштабе не з'яўляюцца дакладнай прыкметай дыктатарскіх і таталітарных замахаў? І не толькі з боку Злучаных Штатаў, як мы бачым у апошні час.

Мы ў Беларусі не імкнёмся кантраляваць прыватнае жыццё грамадзян. Гэта недапушчальна! Больш за тое, недацкаянасць прыватнага жыцця, абарона асабістай прасторы чалавека былі, і будуць фундаментальнымі прынцыпамі нашай гісторыі. Мы не можам гэтага дапусціць і з боку іншых дзяржаў. Нават імпэрыі. У гэтым праяўляецца наша прыхільнасць спраўдлівым дэмакратычным прынцыпам і, галоўнае, наша павага да асобы чалавека.

Беларусь у садружнасці з іншымі краінамі, нашымі сябрамі і саюзнікамі, павінна навучыцца супрацьстаяць спробам заснаваць сусветную электронную дыктатуру. Нашы сеткі, базы даных, каналы камунікацый, дзяржаўныя сакрэты, а таксама прыватнае жыццё нашых грамадзян павінны быць надзейна абаронены ад любога замежнага замаку.

Мы выдатна разумеам, што ў сучасным умовах пра гэта лягчэй сказаць, чым зрабіць. Але іншага выйсця ў нас няма — планета ўжо ўступіла ў эпоху неаб'яўленых кібервойнаў. І праіграць тут мы не маем права.

Вядома, у адзіночку мы не здольныя супрацьстаяць глабальным тэхналогіям.

Таму ў гэтай сферы мы павінны рэзка нарасіць супрацоўніцтва з нашымі саюзнікамі. І перш за ўсё з Кітайскай Народнай Рэспублікай, краінай, якая здолела стварыць эфектыўную сістэму абароны нацыянальнай кіберпрасторы. Думаю, у бліжэйшы час мне ўдацца сур'ёзна абмеркаваць гэтую праблему з кіраўніком Кітая.

Скажу прама — сярод усіх новых выклікаў і пагроз інфармацыйнага бяспекя ў самым шырокім сэнсе гэтага слова з'яўляецца галоўнай. Гэта не азначае, што мы жадаем адгародзіцца ад усёго свету ці нейкім чынам абмежаваць законныя свабоды нашых грамадзян у інтэрнэце. У нас ужо кожны пяты чалавек «сядзіць» ў гэтай паветры.

Наадварот. Намі абвешчаны стратэгічны курс на паскораную інфарматызацыю краіны. У бліжэйшы час мы рэзка прыбавім туд абароты. Тэхналагічнае адставанне ў інфармацыйнай сферы — гэта таксама вельмі сур'ёзны выклік незалежнасці. Мы не толькі не павінны дапусціць адставання, але ў бліжэйшыя гады паспрабуем зрабіць Беларусь як мінімум рэгіянальным лідарам у развіцці лібэральнай эканомікі і інфарматызацыі ўсіх бакоў жыцця.

Менавіта ў гэтай сферы ў бліжэйшыя гады будзе праходзіць, калі можна так выказацца, адзін з галоўных франтоў барацьбы за нашу незалежнасць. І менавіта нашай здольнасцю вырашаць гэтыя задачы будзе вызначацца далейшае захаванне рэальнай незалежнасці нашай краіны.

Я ўсё гэта, паважаныя сябры, скажаў, можа быць, упершыню і так проста, таму

ім унутранай волі. І справа тут не толькі ў праславаўтых аднаполых шлюбках. Прама на нашых вачах адбываецца адмова ад базавых, традыцыйных каштоўнасцяў еўрапейскай цывілізацыі. Руінецца інстытут сям'і як натуральнага саюза паміж мужчынам і жанчынай, асвечанага самай прыродай.

Адначасова грамадства спажывання заганяе чалавека ў замкнёнае кола бесперапыннай пагоні за новымі прадуктамі і тэхнічнымі навінкамі, якія бяскожна мяняюцца, начыста пазбаўляючы яго жыццё спакою і душэўнай раўнавагі.

Нядзіўна, што ўсё гэта нараджае ў многіх адчуванне пратэсту. Еўрапейская моладзь пачынае шукаць выйсце з задушлівага свету спажывальцтва і, на жаль, усё часцей знаходзіць яго ў радыкальных вучнянях.

Крызіс нацыянальнай, чалавечай ідэнтычнасці, аб якім яшчэ ўчора казалі толькі навуковыя-футуролагі, на нашых вачах становіцца сумнай рэальнасцю. Усе скажаў, што чалавецтва застрахавана ад рэгрэсу і заўсёды будзе рухацца толькі наперад і наверх?

Гісторыя ведае шмат трагічных прыкладаў, калі пілулі бліскучыя цывілізацыі, саступаючы месца дзікаму варварству. Многія з іх, занесеныя пяском часу, не пакінулі нашадка амаль нічога.

Іншыя ж як быццам засыналі на доўгі час, апускаючы краіны і народы ў цёмныя стагоддзі. Гістарычная памяць Еўропы павінна захоўваць гэтыя ўспаміны. Унікальны грэка-рымскі свет паў не пад ударамі варвараў — ён быў, страціўшы ўнутраную сілу і стуршыўшы духоўныя арыенціры.

Ёсць і больш свежыя прыклады. Джадэнства і духоўная няўпэўненасць буржуазнай Еўропы пачатку ХХ стагоддзя выклікалі да жыцця прывід нацызму. Да гэтага часу многія дзівацца, як краіна Шылера, Гётэ, Гегеля магла нарадзіць Гітлера і Гімлера?

Прычын можна знайсці тысячы, але галоўныя адна — адмова грамадства ад традыцыйнай маралі забівае яго і выпускае на волю самых цёмных інстынкты, якія хваюцца ў чалавечай душы.

Тое ж пагражае і сучаснай цывілізацыі, калі яна і далей будзе ісці па шляху адмовы ад чалавечай прыроды, каб дагадзіць супрацьпрыродным скрыўленням.

Паважаныя таварышы! Шмат хто з нас прывык да звычайнага погляду на рэчы: каб забяспечыць незалежнасць краіны, дастаткова фізічна кантраляваць яе тэрыторыю і мець моцную матэрыяльную аснову ў выглядзе эканомікі, якая працуе і, нармальную армію — сістэму бяспекі нашай дзяржавы. Гэта фундаментальна. Гэта класіка — усё гэта абсалютна справядліва. Але новы час дадаў новыя патрабаванні. І калі мы не пераасэнсуем новыя выклікі і пагрозы, то рызкім у страціць незалежнасць не таму, што нас фізічна заныволяць, а таму, што нас заваююць тэхналагічна і ідэалагічна, духоўна.

Тыя дзяржавы, якія здоліюць выстаяць на гэтых франтах, зберагуць сябе. Але той, хто праіграе, захоўваючы знешнія атрыбуты незалежнасці, будзе асуджаны жыць па чужой указцы і згодна з чужой волі.

Мы павінны ясна разумець: незалежнасць краіны — клопат кожнага з нас.

Калі мы хочам жыць на сваёй зямлі, сваім розумам і працай, на сваіх законах і традыцыях, калі мы хочам быць адзінымі гаспадарамі на зямлі Беларусі, жыць у міры, спакоі і дабрабыце, то ўсе і кожны павінны разумець: клопат краіны, зберажэнне яе незалежнасці — гэта наша агульная справа.

І нават калі дзяржава напружае ўсе свае сілы, а народ застаецца пасіўным і абьякавым, то справа гэта асуджана.

Беларуская дзяржава шмат зрабіла для таго, каб абараніць сваіх грамадзян.

Мы не дазволілі кінуць грамадства ў бездань дзікага рынку ўзору ліхх дзеявостых.

Не маючы прыродных рэсурсаў, мы пабудавалі сацыяльную эканоміку, дзе на першым месцы стаць клопат пра чалавека, пра тое, каб ён заўсёды меў працу, даступную медыцыну і адукацыю, жыў у міры, бяспэцы, каб быў абаронены ў старасці.

Мы пастаянна аказваем і будзем аказваць жорстка, каласальны ціск на дзяржаўны апарат, на чыноўнікаў, прымушаючы іх служыць людзям, не браць чужога, весці сябе пад лід жыцця.

Усе гэтыя рэчы высвечваюцца яшчэ больш ярка пры параўнанні сітуацыі ў нас і ў многіх іншых краінах.

Ключавую ролю ва ўсім гэтым адыгралі не стыйкі волянага рынку, не замежныя эканамічныя мадэлі, а маладая беларуская дзяржава.

Але моцная дзяржава мае і свой адваротны бок. Яна закальчвае, яна распабляе нацыю.

Трэба глядзець праўдзе ў вочы. Усё шырэй распаўсюджваюцца ў нас ляноў і ўтрыманства, усё часцей можна пачуць словы: «А навошта мне самому нешта рабіць? Усё ёсць дзяржава — хай яна пра мяне і клопаціцца».

Усё гэтае суб'ектыўныя пагрозы нашай незалежнасці, пра якія гаварылася ў пачатку выступлення.

Гэта нашы коснасць і ляноў, неувечта ў хамства, адсутнасць парадку і дысцыпліны, разгільдзіства, п'янства, наркаманыя, напльвацельскае стаўленне да працы і многае іншае.

Давайце паглядзім праўдзе ў вочы.

Чаму нашы тавары з цяжкасцю канкуруюць на знешніх рынках? Не толькі з прычыны так званай неспрыяльнай кан'юнктуры. Ёсць і цалкам суб'ектыўныя прычыны — таму што часта мы працуем дрэнна. П'янства на працоўных месцах да канца та і не зжылі. Тэхналогіі не выконваюцца часам, на рабоце многія не напружаюцца, добрасумленнасць

становіцца рэдкасцю. І гэта тычыцца не толькі вытворчасці. Паглядзіце на наш сэрвіс. Прадаўцы ў крамах, афіцыянты ў кавярнях, аўтаслесары ў майстэрнях часта хамяць, жульнічаюць, падманваюць сваіх кліентаў — тых, хто плаціць ім свае грошы.

Усе гэтыя бытавыя рэчы складаюцца ў агульную карціну, і ў выніку атрымліваем — нашы работнікі вырабляюць прадукцыю ў разы менш, чым амерыканцы, і больш нізкай якасці, чым немцы. І пры гэтым не напружаюцца, як тыя ж кітайцы, карэйцы або японцы.

Вядома, так нельга казаць аб усіх нашых людзях. У нас сотні тысяч вельмі добрасумленных і працавітых людзей, на якіх краіна трымаецца. Але побач з імі яшчэ шмат п'яніц і гультаёў, якія ўявілі, што дзяржава можа і павінна зрабіць за іх абсалютна ўсё. Больш за тое, яны перахаджаюць працаваць, уплываючы на тых, хто хоча працаваць.

Гэтыя настроі захопліваюць нават так званыя прыхільныя свабоднага рынку. Пачэсна назіраць, як адны і тыя ж людзі ў тэорыі выступаюць за поўную лібералізацыю за ўсё і ўсяго, за сыход дзяржавы з усіх сфер, але ледзь дзесяці з'яўляецца праблема, як тыя ж самыя людзі пачынаюць стагнаць: а дзе ж дзяржава, чаму не працуюць чыноўнікі і далей у тым жа духу.

Імкненне заўсёды спадзявання на дзяржаву, патрабаваць ад яе вырашэння ўсіх пытанняў і ўскладаць на яе адказнасць літаральна за ўсё, што адбываецца вакол, распаўсюджана ва ўсіх пластах грамадства.

Наш менталітэт тут просты — дзяржава павінна зрабіць усё: і выплаціць пенсію, і даць працу, і правесці газ, і пабудавать дарогу, і разбіць кветнік, і выхаваць кінутых дзяцей, і выльчыць алкаголіка.

Скажу адразу і прама: думаць, што дзяржава павінна рабіць усё і за ўсіх, — небяспечная памылка. Скажу больш жорстка — гэта прамы шлях да дэградацыі нацыі, да застою і заняпаду.

У кожным грамадзяніне павінна жыць пачуццё адказнасці і патрыятызму. Адказнасці перш за ўсё за сваю дзяржаву, за сваю зямлю, якая ўжо нам з вамі — цяперашняму пакаленню — не належыць. Яна дзецім нашым і ўнукам належыць.

Уклад у абарону незалежнасці Беларусі, у забеспячэнне яе бяспекі можа і павінен зрабіць кожны.

Самаадданая праца сяляніна на льебнай ніве — гэта ўклад у харчовую бяспеку.

Творчы пошук навукоўца — гэта ўклад у інтэлектуальную бяспеку.

Укладанне ўласных сродкаў прадпрымальніка ў стварэнне вытворчасці ў роднай краіне — гэта ўклад у эканамічную бяспеку.

І нават звычайнае эканомнае стаўленне да электрычнасці ва ўласным доме — гэта таксама ўклад у энэргетычную бяспеку краіны.

Усё гэта і ёсць зберажэнне нашай незалежнасці. З такіх, на першы погляд невялікіх, але штодзённых учынкаў, з агульных неабыхваемых адносін да лёсу Айчыны і складаецца сіла нацыі, якую ў гэтым выпадку не здольны зламаць любыя знешнія абставіны і пагрозы.

Мы толькі тады можам быць абсалютна спакойныя за лёс незалежнай Беларусі, калі кожны яе грамадзянін будзе ставіць пытанне так: што я зрабіў для краіны, а не што краіна павінна зрабіць для мяне?

Пакуль жа мы вельмі часта чуюм друую частку пытання і вельмі рэдка — першую.

Гэта зусім не значыць, што пачуццё патрыятызму загасла ў грудзях нашых людзей. Небяспэка гуртуе нас, раскрывае лепшыя якасці. І тады аказваецца, што патрыятызм вышэй, чымсёй і ў канчатковым рахунку мацней дробязнага эгаізму.

Быць можа, сёння камусьці здаецца, што няма нічога важней за асабістае шчасце і дабрабыта. І яны стаць невёмерна вышэй, чым інтарэсы Радзімы. Гэта абман.

У адзіночку чалавек вельмі безабаронны ў гэтым свеце. І калі прыходзіць небяспэка, выстаяць можна толькі разам. У жыцці кожнай нацыі бывае драматычны час выбару, калі гонар становіцца вышэй за жыццё.

«Я не магу абцяцца вам нічога, акрамя цяжкай працы, поту, крыві і слёз», — кажаў Уінстан Чэрчыль у фатальную хвіліну, калі нацысцкая ваенная машына, крушачы Еўропу, рыхтавалася да фінальнага кідку на Брытанскія астравы.

І вогненным летам сорак першага, калі нашы арміі адступалі і трапілі ў акружэнне, калі сталёныя змеі вермахта нястрымна распаўзаліся па нашай зямлі, калі, здаецца, канала апошняга імкнення, прагучалі галоўныя словы той вайны, словы, якія сталі святымі. Словы, якія мы паўтарам усё час: «Наша справа справядлівае. Ворат будзе разбіты. Перамога будзе за намі».

Гісторыя даказала: перамагае той, хто гатовы ісці да канца і ахвяраваць усім.

Тыя, хто падымаўся ў атаку, не думалі ні пра ўзнагароды, ні пра славу. І ні ў аднаго з іх не ўзнікала сумнення, ніхто з іх не задаў сабе пытанне: а можа, мая ахвяра марная?

Яны проста ведалі — няма нічога ў жыцці даражэй Радзімы. І вярнілі — марных ахвяр у імя Айчыны не бывае.

Тыя, хто загінулі, не убачылі сустрэчы на Эльбе, сягнуў над рэйхстагам і Параду Перамогі. Адаючы сваё жыццё, яны пакідалі нам сваю веру.

ДНЕПР НАЗАД НЕ ПАВЯРНУЎ...

Беларусь святкуе 69-ю гадавіну вызвалення ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Успамінаюць падзеі Вялікай Айчыннай вайны і на поўдні нашай краіны — рэгіёне, які вызвалены ад «карычневай» чумы самым першым. Жыхары невялікага гарадка Камарын, што ў Брагінскім раёне Гомельшчыны, у верасні 1943 года са слязамі на вачах сустралі Чырвоную Армію. Грозныя баявыя падзеі, што разгарнуліся калісьці на найбярэжэйшай прыдняпроўскай зямлі, ажываюць у аповедах відэаочыяў, адлюстроўваюць у многіх помніках савецкім воінам, якія рваліся на вырчку шматпакутнай беларускай зямлі.

Пасля перамогі ў Сталінградскай бітве і краху фашысцкай наступальнай аперацыі «Цыгальд» у раёне Курскай дугі Чырвоная Армія перайшла ў вырашальнае кантрастнае, а затым і ў масіраванае наступленне. Савецкае камандаванне ставіла сваёй задачай разграміць асноўныя сілы гітлераўцаў на левабярэжнай Украіне і захапіць стратэгічныя плацдармы на заходнім беразе Дняпра. Фашысцкі генералітэт у сваіх адчайных спробах спыніць рух Чырвонай Арміі на Запад асаблівае значэнне надаваў абароне так званай «Усходняга вала». Гітлерам вермахта былі аддадзены катэгарычныя загады — утрымлівацца на рубяжх Дняпра, не дапускаць чырвонаармейцаў на правабярэжжа.

Днепр, маючы ў сваім сярэднім цячэнні вялікую шырыню і глыбіню, а ў дэльтах яшчэ і высокія правы бераг, уяўляў сур'езную натуральную перашкоду для нашых надыходзячых войскаў. На думку гітлераўскага камандавання, ён павінен быў стаць непераладнымым бар'ерам для Чырвонай Арміі. «Хутчэй Днепр пацячэ назад, чым рускія пераадолеюць яго», — заявіў Гітлер на адной з нарад у Берліне.

Нагледзячы на велізарныя страты ў папярэдніх бітвах, праціўнік да канца верасня 1943 года уяўляў яшчэ сур'езную сілу. На ўсходнім фронце дзейнічалі 239 яго дывізіяў і 13 брыгад, г. зн. асноўныя сілы гітлераўскай арміі. Ворраг разумеў, што менавіта з Дняпра адкрываліся шляхі ў Польшчу, Карпаты і на Балканы.

Помнік воінам-вызваліцелям у Камарыне нагадвае пра мужнасць і гераізм некалькіх тысяч чырвонаармейцаў, якія аддалі свае жыцці за вызваленне самага паўднёвага кутка Беларусі. Акрамя жыхароў гарнізона, да яго прыходзілі і адважыліся дапамагчы загінуўшым і воіны ў зялёных фуражках — пагранічнікі. На фатаздымку — адзін з пагранічных нарадаў у складзе лейтэнанта Пятра Клімовіча, прапаршчыка Ігара Асідчага і старшыні Алега Сніжко ўдастоены гонару ўскласці вянок да падножжа гэтага мемарыяла.

Гонар зямлі прыдняпроўскай

ПАРТРЭТ ГЕРОЯ

Высокае званне Героя Савецкага Саюза прысвоена тром ураджэнцам Брагіншчыны, якія правялі гераізм і мужнасць у гады Вялікай Айчыннай вайны. Сярод іх і Пётр Сяргеевіч Жукаў.

У Брагінскім гістарычным музеі рыхтуецца выставачная экспазіцыя на тэму заслужаных людзей краіны, у тым ліку і вэтэранаў вайны і працы. Дырэктар установы Уладзімір Шаўчук упузнені, што выстаўка павінна пачынацца партрэтамі Герояў Савецкага Саюза — ураджэнцаў Брагіншчыны, адзін з якіх Пётр Жукаў.

Нарадзіўся Пётр Сяргеевіч 22 студзеня 1921 года ў вёсцы Мікулічы ў сям'і сялян. Скончыў Кіеўскае пяхотнае вучылішча, з 1940-га — у Чырвонай Арміі. З першых дзён вайны — Паўднёва-Заходнім, Паўночна-Каўказскім, Паўднёвым, Цэнтральным і 1-м Беларускам фронтах. Уздзельнік вызвалення Новаарскага, Тамані, Керчы. Вызначыўся ў Бабурынскай аперацыі ў чэрвені 1944 года. Батальён пад камандаваннем маёра П.С. Жукава пасля парыву першай лініі праціўніка 25 чэрвеня з ходу праправіў другою — на захад ад вёскі Пружанска Акіяборскага раёна, імклівым абыходным маневрам адразаў шлях да адступлення ворага і знішчыў 60 гітлераўцаў. А на наступны дзень пад жорсткім варажым агнём пераадолеў 200-метровую паласу балота, штурмаў авалодаў вёскай Любанаў, знішчыў каля 100 гітлераўцаў, адбыў контратаку праціўніка, вызваліў вёску Заабоззе і 27 чэрвеня выйшаў да ракі Пціч.

Да 1953 года Пётр Сяргеевіч служыў у Савецкай Арміі, гварды маёр. Затым працаваў інструктарам Палескага абласнога савета ДТСаАФ.

Памёр П.С. Жукаў 22 снежня 1967 года. Пахаваны ў вёсцы Мікулічы. На яго магіле ўстаноўлены абеліск. Імя Героя Савецкага Саюза прысвоена піянерскай дружыне мясцовай школы і камунальнаму сельскагаспадарчаму ўніверсітэту.

У Брагінскім гістарычным музеі ў зале баявой славы выстаўляецца карціна С.Н. Федэрэні «Партрэт Пятра Сяргеевіча Жукава».

ЧАТЫРЫ ОРДЭНЫ І АСКОЛАК «НА ПАМЯЦЬ»

Не абышла вайна бамаі і жыхара Брагіна, вэтэрана Вялікай Айчыннай вайны Васіля Аляксандравіча Нікалаенку. Славеты баявы шлях прайшоў салдат ад Чарнігава да Берліна. Прывязаўшыся ў 1943 годзе, пачаў Васіль Аляксандравіч свай баявы шлях з вызвалення Чарнігава ад фашысцкіх захопнікаў. Вызваліў гарады Беларусі: Калінінчыны, Пінск, Брэст, сталіцу Латвіі Рыгу. Фарсіраваў Вісла і вызваліў сталіцу Польшчы Варшаву. Уздзельнічаў у знічэнні буйной фашысцкай групы, якая абараняла Берлін.

Вось што піша адзін з баявых лістоў таго часу «Смерць фашысцкіх акупантаў! На баявыя дзеянні нашага земляка. «Вораг буйнымі сіламі пяхоты і танкаў па некалькі разоў пераходзіў у контратаку на нашы пазіцыі. Ён хацеў

Чаканні праціўніка не апраўдаліся. Савецкія войскі амаль адначасова выхадзілі да Дняпра на шырокім фронце ад Лоева да Запарожжа.

Першым на беларускую зямлю ў ноч з 22 на 23 верасня 1943 г. ступіў беларус, камандзір стралковай роты (109-га стралковага палка 74-й стралковай дывізіі 13-й арміі) лейтэнант Ігнат Вікенцьевіч Мацкевіч.

«Хутчэй Днепр пацячэ назад, чым рускія пераадолеюць яго», — заявіў Гітлер на адной з нарад у Берліне.

Улічваючы, што праціўнік ускладае на рубяж Дняпра вялікі надзеі, Савецкае Вярхоўнае Галоўнакамандванне яшчэ ў пачатку верасня зазначыла, што войскам неабходна фарсіраваць гэтую раку з ходу і захапіць на яе правым беразе плацдармы.

Вялікую ролю ў паспяховым фарсіраванні Дняпра адыграла дыржэктыва Вярхоўнага Галоўнакамандвання, у якой звярталася асабліва ўвага на фарсіраванне буйных водных пераходаў з ходу і прадпільсала прадстаўляць тых, хто найбольш вызначыўся, да прысваення звання Героя Савецкага Саюза.

Бітва за Днепр праходзіла ў два этапы. На першым (жнівён — верасень 1943 г.) савецкія войскі вызвалілі левабярэжную Украіну, фарсіравалі Днепр і захапілі плацдармы на яго заходнім беразе.

На другім этапе (кастрычнік — снежань 1943 г.) ішла барацьба за ўтрыманне і пашырэнне плацдармаў. «Нельга было дазваляць ворагу адвесці свае войскі за Днепр і ў поўным узбраенні сустрэць нашы войскі. Фактар часу і на гэты раз набываў вырашальнае значэнне. З улікам гэтага і планаваліся аперацыя, яе тэрміны і тэмпы», — пісаў начальнік аперацыйнага ўпраўлення Генштаба Чырвонай Арміі генерал арміі С.М. Штэмменка.

Нямецкае ж камандаванне, са сваёй бока, лічыла, што для падрыхтоўкі да фарсіравання Дняпра рускім спатрабіцца як мінімум месяц. Генералам вермахта і ў гаду не магло прыйсці, што савецкія войскі пасля грандыёзнай Курскай бітвы, якая запатрабавала ад іх каласальнага напружання, а затым новага цяжкага наступлення, выйшаўшы да Дняпра, кінуцца з ходу фарсіраваць такую сур'езную перашкоду на падручных сродках: бярэньнях, плытах і рыбачкіх лодках.

вёж Мацкевіч. Гэта адбылося ў раёне в. Кальбян Брагінскага раёна Гомельскай вобласці. Пераадолеўшы Днепр, І.В. Мацкевіч са сваёй ротай чатыры дні ўтрымліваў плацдарм на правым беразе Дняпра. Быў двайчы паранены, але заставаўся ў строі. Асабіста падбіў два танкі праціўніка. Загінуў у баі 26 верасня 1943 г. Звання Героя Савецкага Саюза ўдастоены пасмяротна 16 кастрычніка 1943 г.

23 верасня 1943 г. байцы 360-га стралковага палка 74-й стралковай дывізіі 13-й арміі пад камандаваннем падпалкоўніка Шташэка вызвалілі першы раённы цэнтр Беларусі — гарадскі пасёлак Камарын Гомельскай вобласці. Вось што ўспамінаў пра гэтыя падзеі Шташэ: «Я пакінуў адзін батальён для лжывай дэманстрацыі фарсіравання

Самы маленькі жыхар Камарыншчыны — Ілья Куц. Яму споўнілася толькі 20 дзён. У тым ліку і дзеля яго з'яўлення на свет былі пакладзены тысячы жыццяў савецкіх воінаў. У сваіх бацькоў Святланы і Уладзіміра Куцаў ён ужо трыцца дзцяц. З гэтага фатаздымка сапраўднага палескага мадонна з аптымізмам глядзіць у будучыню свайго маленькага Ілья.

Дняпра на поўнач ад г.п. Камарына, а галоўныя сілы палка з дадатковымі падраздзяленнямі (сродкі ўзмацнення) скрытна перакінуў на 3—4 км на поўдзень ад Камарына. Нам удалося абыхці праціўніка. У той час, калі пакінуць каля ракі батальён прыцягваў да сябе ўвагу, астатнія падраздзяленні на падручных сродках (бярэньні, бочкі, плыты) пасляхова фарсіравалі Днепр у іншым месцы. У выніку імклівага удару два пяхотныя батальёны праціўніка, якія абаранялі Камарын, былі разгромлены. Іх рэшткі паспешна сталі адыходзіць асобнымі групамі ў паўночна-заходнім напрамку».

Стары салдат Барыс Лявоненка згадвае сваё баявое мінулае.

За першыя суткі бітваў на беларускай зямлі 16 байцоў і камандзіраў 360-га стралковага палка на чале з яго камандзірам былі прадстаўлены да звання Героя Савецкага Саюза. У баях за Камарын вызначыўся асабовы склад суседніх з 360-м стралковых палкоў 74-й стралковай дывізіі, якой камандаваў генерал-маёр Казаран. У гэтай стралковай дывізіі 13-й арміі пад камандаваннем падпалкоўніка Шташэка вызвалілі першы раённы цэнтр Беларусі — гарадскі пасёлак Камарын Гомельскай вобласці. Вось што ўспамінаў пра гэтыя падзеі Шташэ: «Я пакінуў адзін батальён для лжывай дэманстрацыі фарсіравання

украінец Мікалай Шташэ, узбек Кулрат Суноў, рускія Якаў Антонаў, Гаўрыіл Басмама, Іван Грачоў, Павел Гур'янаў, татарын Ібрагім Дубін, удмурт Іван Рэлін, мардвін Георгій Якішын, кабардзінец Міхаіл Яхагоў.

Нашмат есць у гісторыі Вялікай Айчыннай вайны прыкладаў, калі больш як дзесяць воінаў аднаго невялікага падраздзялення ў адзін дзень былі ўдастоены звання Героя Савецкага Саюза. Такім падраздзяленнем стала восенню 1943 года 5-я стралковая рота

18-га гвардзейскага стралковага палка 77-й гвардзейскай Чарнігаўскай стралковай дывізіі. На чале з малодшым лейтэнантам Мелікам Магеравым рота першай фарсіравала Днепр на участку вёскі Асаровічы. Байцы гэтага падраздзялення далі магчымы пераправіцца асноўным сілам стралковага палка, адбіўшы некалькі дзясяткаў лютых контратак праціўніка.

Першым на беларускую зямлю ў ноч з 22 на 23 верасня 1943 г. ступіў беларус, камандзір стралковай роты (109-га стралковага палка 74-й стралковай дывізіі 13-й арміі) лейтэнант Ігнат Вікенцьевіч Мацкевіч.

Званне Героя Савецкага Саюза.

Усяго звання Героя Савецкага Саюза ўвосень 1943 г. за фарсіраванне Дняпра было ўдастоена каля 700 чалавек. Сярод іх 45 беларусаў. Гэта камандзір 9-га гвардзейскага стралковага корпуса генерал Барэшка, камандзір 6-га гвардзейскага танкавага корпуса генерал Зінковіч, камандзір 68-й гвардзейскай стралковай дывізіі Ісакаў, камандзір 20-й танкавай брыгады палкоўнік Шуцлаў, а таксама камандзіры палкоў беларусы Уласовец, Тамілоўскі, Вашкевіч, Жданаў і іншыя.

Фарсіраванне Дняпра праводзілася адначасова на многіх напрамках і ўчастках — ад Лоева да Запарожжа. Дапамогу войскам аказвалі не толькі партызаны, але і жыхары вызваленых раёнаў Прыдняпроўя. Яны рамантавалі дарогі, аднаўлялі падарванныя масты, збіралі і рыхтавалі мясцовыя пераправы, аднаўлялі ўмовы для развіцця аплерый у Беларусі і ў правабярэжнай Украіне. Пляны гітлераўскага камандавання ўтрымалі за сабой Днепр цалкам праваліся.

Такім чынам, ужо 22 верасня 1943 года ў Камарыне з'явіліся разведчыкі ў савецкай форме. Аднак страх пераапрутныя паліцаі, які было ўжо не адзін раз, пераслілі жаданне адразу выбегчы на вуліцу. Пятнаццацігадовы мясцовы жыхар Фёдар Прыбыль таксама ўбачыў іх у каню, аднак быў упэўнены, што гэта свае, таму што вайскоўцаў

справяджаў знаёмы партызан. Сярод прыйшоўшых чырвонаармейцаў была радзістка. Уладкаваўшыся ў адной з хат на ўскраіне, яна і перадала радыёграм аб тым, што ў вёску можна ўвародзіць. У другой палове дня на Камарыне ўжо ішлі сотні савецкіх салдат. Перажыўшы жах двухгадовай акупацыі, мясцовыя жыхары са слязамі радасці кідаліся да вызваліцеляў. У тры гадзіны ночы 23 верасня ў вёску ўвайшоў камандаванне часці, якая вызваліла Камарын. Штаб размясціўся ў школе, а над будынкам райкама раніцай узвіў-

не давалі спакою ні гітлераўскім ваякам, ні паліцаям. Таму ўжо 26 сакавіка 1943 года немцы пакінулі гэты населены пункт. Але пасля наведваліся з карнымі акцыямі: некалькі разоў зганялі камарынцаў, каб на вачах ва ўсіх расстраляць збоўленых партызан і жыхароў, якія супрацоўнічалі з народнымі моціўцамі.

За кожны кавалачак прыдняпроўскай зямлі ішлі ў сорак трыццаць годзе мінулага стагоддзя цяжкія баі. Адлегласць да раённага цэнтры Брагін, які знаходзіцца за 50 км ад Камарына, Чырвоная Армія пераадолела толькі праз два месяцы. «Уся зямля ў гэтых месцах паліта салдацкай крывёй», — кажуць нешматлікія сведкі падзей ваеннага ліхалецця, якія засталіся ў жывых. Але без гэтых святаў ахвяр не адбылося б трыумфальнае вызваленне беларускай сталіцы, Мінска, у ліпені 1944 года.

Старшыня Брагінскага раённага выканаўчага камітэта, былы воін-афганец Аляксандр Яцанка: «Ушанаванне памяці абаронцаў Айчыны — наш святы абавязак!»

ся чырвоны сцяг. Так Перамога ўвайшла ў першы беларускі райцэнтр Камарын і пачала сваё шэсце па беларускай зямлі.

Нашы размясціліся на паўночнай ускраіне Камарына ў акапе, выкапаным яшчэ немцамі, — распавядае партызан, франтавік, удзельнік штурму Берліна Барыс Лявоненка. — Увечары людзі панеслі ў акап ежу, якая была: бульбу, яйкі, хлеб. Некалькі дзён мясцовыя жыхары кармілі салдат. Потым у Камарын падшоў армейскі абоз з дывізіённым млынцом і пякарняй. Мясцовыя хлопчыкі сталі там працаваць: дровы секлі, збожжа малолі і нават хлеб пяклі.

Відавочны адзначаюць, што падчас акупацыі партызаны Камарыншчыны

У зоне адчужэння на тэрыторыі, якая прылягае да Чарнобыльскай атамнай станцыі, засталася шмат помнікаў землякам, якія загінулі падчас Вялікай Айчыннай вайны, брацкія магілы воінам-вызваліцелям і партызанам. На тэрыторыі Камарынскага зонцы дзясяткі такіх месцаў. Ён упарадкаваным займаецца калектыў Брагінскага ўчастку радыяцыйна-экалагічнага запаведніка, які ўзначальвае Міхаіл Рубашанка (на фота злева). Напярэддні Дня Незалежнасці ў колішнюю вёску Піркі разам з ім наведвалі старшыня раённай арганізацыі вэтэранаў Любў Дзяржак і начальнік аддзела ідэалагічнай работы Ігар Самбук (на фота справа).

Пісьмы з фронту

«Я ЦЯПЕР НА САМЫМ ДНЕ ЧАЛАВЕЧЫХ ПАКУТ, ДЗЕ ЎТВАРАЮЦА КРУПКІ ЗОЛАТА...»

15.10.1943 г.

«...Ужо другі месяц мы зноў у баях. Ідзем наперад. Вёска гарыць. Мінаем адну, другую, трыцю — ні адной хаты, дымяцца адны папільнішчы. За дзень прайшлі з кароткімі баямі кіламетраў пятнаццаць. Адступаючы, немец выддаў да населеніцтва загад, каб не засталася ні адной душы: усе — і малы, і стары, з жывёлай і пахкатымі — збірайся і ідзі на захад. Салдаты ходзіць і ўсіх выганяюць. Тых, хто не выканаў загад, тут жа расстрэльваюць. Вёскі пайшлі такія, дзе партызаны трымалі ў руках цэлыя раёны па некалькіх месяцах і нават па годзе. Тут шмат мужчын, прыдатных да службы. Мы за адзін дзень мабілізавалі 40000. Школьны немцаў не працавалі, пугаўся ў кожнай вёсцы. Шмат людзей сганелі ў Германію. Многія спачатку паддаваліся на падман і ехалі добраахвотна. І ні ад каго — ні сляху ні дыку, у яду канулі...»

29.11.1943 г.

«...Мы стаім пакуль на месцы, занялі абарону, людзей мала, вельмі цяжка... Людзей меншала, папаўнення пакуль няма... Фрыцы пруду натопама, ява ўзрост, ідзі чалавек чатырыста. Камандзір батараў, наш герой Сідараў, падае каманду. Грымнулі нашы гарматы. Першы натоуп фрыцаў нібы ветрам здзьмула... Увечары наш полк атрымаў падзяку ад вышэйшага камандавання. Але нас нішто не радуе, мы дзядзюбём мерзлую зямлю, хаваем свайго любімага камандзіра, слёзы засліцаюць вочы. Малады прыгажун, на грудах тры ордэны, дзесьці ў Ленінградзе ў яго маці-ўдава і сястрычка... Я зрабіў з фанеркі зорку і ўнізе на дошчачцы напісаў: «Тут пахаваны ст. лейтэнант Сідараў, які загінуў смерцю героя ў барацьбе з нямецкімі акупантамі, год нараджэння 1921...» Цалую сваіх мілых дзетак, Вовачку, Нінусю і двух малых някемных. А цябе, мая бабўлька-клапатуха, асабліва. Духам не падай, над маімі пісьмамі не плач, а, наадварот, радуйся, я цяпер на самым дне чалавечых пакут, дзе ўтвараюцца крупкі золата, а шлакі і ўсікі брудныя накіп зліваюцца прэч...»

З пісьмай вайна-сувязіста Акіма Цімафеевіча Малецкага, які ваяваў у складзе войскаў 43-й арміі, 1905 года нараджэння, беларус, Памрэ ў пал'явым шпіталі ад цяжкага ранення ў жывот каля вёскі Лішчы.

13.10.1943 г.

«...Я за гэты час страціў амаль усіх сваіх таварышчў, Падначалены мае — большасць казахі, па-руску разумеюць дрэнна, але добрыя хлопцы... Наконт настрою, Нюра, бывае парознаму... Калі поспех у

цябе, то і настроі добры. Бывае дрэнны... Але ў нас, байцоў, і камандзіраў Чырвонай Арміі, настроі і задача адна — канчаткова разграміць немчуру, выгнаць з нашай тэрыторыі і з перамогай вярнуцца дадому...»

12.12.1943 г.

«...Нюра, дарагая, за мяне не хвалюйся. Я пакуль жыць-здоровы, ідзем наперад, прасоўваемся з баямі да нашых старых межах. Прыходзіцца цяжкавата, вораг яшчэ моцны, упарта супраціўляецца і трымаецца за кожны метр нашай зямлі, даводзіцца адваёўваць з баямі. Асабліва цяжка было ў дзень, калі некалькі разоў пераходзілі возера па пояс у халоднай вадзе, а яно шырынёй паўкіламетра... Многія з нас «пусцілі бурбалкі» і, як кажуць, аддалі богу душу... Але мяне, які высветлілася, ніякая халера не бярэ... Вайна скончыцца яшчэ не хутка, а жывым будзь або не — скажыце цяжка... Ляжу на бруднай саломе ў зямляніцы, тры гадзіны ночы, гарыць кавалачок прываду, пачаўся абстрап, пішу табе пісьмо... Успамінаюцца ўсё наша праштэае — і добрае, і дрэннае. Шкада становіцца, як мала пажылі мы на свеце, а жыць, жыць хочацца...»

З пісьмай жонцы старшага сяржанта Якава Фёдаравіча Яшына, які ваяваў у 4-й ударнай арміі, 1914 года нараджэння, рускага. Загіне 06.01.1944 г. у баі каля вёскі Касцюкі Шумлінскага раёна.

30.09.1943 г.

«Маё кацян! Хану цябе прадаваць, што мы ўжо го- нім немца з беларускай зямлі. Над Беларуссю заняўся заранак вызвалення ад нямецка-фашысцкага кашмару.

Мабілізаваны ў Чырвоную Армію ў першыя дні вызвалення Брагіншчыны Мікалай Радчанка разам з вайнамі-вызваліцелямі рушыў у заходнім кірунку. Ён быў сувязістам, у складзе асобнай роты ўдзельнічаў у вызваленні многіх беларускіх гарадоў, штурмаваў сталіцу Латвіі Рыгу, пераходзіў Вісла і браў Варшаву, удзельнічаў у баях за ўзяцце Берліна. Пасля вайны прывесіў сябе настаяўніцкай працы. У вэтэрана тры дзяткі. Малодшая з іх — дачка Алена — частая госця ў брацкаўскім доме. Яе сустрэчы з дарогі чалавекам заўсёды эмацыянальна і радасныя.

Матэрыялы паласы падрыхтаваў Уладзімір АЛЕКСАНДРАЎ. Фатаздымкі Анатоля КЛЕШЧУКА.

■ Працяг тэмы

БЫВАЙ, «ДЭУ»...

У Гродне яшчэ адзін «бамбіла» застаўся без машыны

Вядомае папярэджанне аб залежнасці спакойнага сну ад выканання падатковых абавязнасцей перад дзяржавай, на жаль, па-ранейшаму ігнаруеца нелегальнымі таксістамі. Аднак узмацняюцца і меры пакарання так званых «бамбіл». Усё часцей прымяняецца, гэзна, найбольш радыкальная мера — канфіскацыя транспартнага сродку. У гэтым нядаўна, так бы мовіць, на ўласнай скуры пераканалася 35-гадовая работнік сельгаскааператыва «Прагрэс-Верцялішкі» Гродзенскага раёна, для якой нелегальная перавозка пасажыраў скончылася не толькі штрафам, але і развітаннем з транспартным сродкам.

Той ноччу, якая аказалася для Сяргея П. ракавой, у яго машыну на вуліцы Паповіча ў Гродне селі тры пасажыры. Маршрут пралягаў да вуліцы Віленскай, дзе таксіст атрымаў ад іх 40 тысяч рублёў. Але гэтым не скончылася. Пасажыры аказаліся супрацоўнікамі падатковай інспекцыі, а кіроўца, нягледзячы на плафон «таксі», — нелегалам, без пасведчання аб дзяржаўнай рэгістрацыі індывідуальным прадпрыемльнікам. Пасля чаго аўтамабіль «Дэў» (ён, дарэчы, не прашой тэхнічнага агляду) апынуўся на штрафстаянцы, а парушальнік — у гаспадарчым судзе Гродзенскай вобласці.

Праўда, нелегальны перавозчык не лічыць свае дзеянні сістэматычнымі. Таму судзілі гаспадарчага суда Гродзенскай вобласці дваліцца ліквідаваць правалы ў яго паніж. Дык воць, у поле зроку падатковых органаў гэты кіроўца трапіў яшчэ ў 2011 годзе. Паколькі тады гэта здарылася ўпершыню, то абышлася без фінансавых санкцый — толькі папярэджаннем і занясеннем прозвішча ў базу незарэгістраванага прадпрыемльніцтва.

А летас у сакавіку Сяргей П. ўпершыню выклікалі ў гаспадарчы суд Гродзенскай вобласці. У выніку — чарговы пратакол у сувязі з нелегальнай перавозкай пасажыраў і штраф у памеры 40 базавых велічын. Акрамя таго, для парушальніка прагучаў «апошні званок» — яму патлумачылі, што наступнае ігнараванне правілаў прадпрыемльніцкай дзейнасці можа аярнуцца не толькі яшчэ большай сумай штрафаў, але і страйтай аўтамабіля. І, як аказалася, падпісаўшы ў свой час гэты дакумент, Сяргей П. зноў уззяў за старое.

Фота: Аляксандр КІСЕЛЮК.

З пункту гледжання інтарэсаў пасажыра, мець справу з такім «спецыялістам» проста небяспечна. Міркуюць самі. На яго рахунку 22 (!) пратаколы аб адміністрацыйных праваларушэннях. Тут і перавышэнне хуткасанага рэжыму, і ігнараванне правілаў дарожнай разметкі, паркоўкі, і зьезд з непрышліпленым рэменем бяспекі, і непраходжанне тэхнічнага агляду транспартнага сродку.

Ніводнае пытанне, з якім суддзя звяртаўся да Сяргея П., не выклікала ў яго жадання крытычна ацаніць уласныя дзеянні. На ўсё знайшліся апраўданні. Чаму сістэматычна займаўся незаконным падвозам? Дык матэрыяльнае становішча цяжкае — малое дзіця, жонка не працуе (яго афіцыйны даход за мінулы год, паводле звестак Фонду сацыяльнай абароны, склаў больш за 52 мільёны рублёў — Б.П.) Не там машыну спыніў? Дык з паркоўкамі ў горадзе была праблема. Не прашой тэх-агляд? Дык таму і выехаў «па-чорнаму», каб зарабіць грошы на рамонт аўтамабіля і праісці тэхгляд. Не думае пра бяспеку пасажыраў, якія перавозыцца такім аўтамабілем? Дык возіць жа на ім сваю жонку і дзіця. Пры гэтым зьяўляе ў судзе, што «машына ў такім стане, што ездзіць страшна...»

На ішчасце, далейшыя кантакты гэтага кіроўцы з магчымымі кліентамі цяпер калі зусім і не выключаны, дык даволі істотна абмежаваны. Суд аштрафаваў парушальніка на 40 базавых велічын, а таксама канфіскаваў ягоны аўтамабіль. Хто будзе наступным?

Як пасажыру адрозніць «бамбілу» ад афіцыйнага таксіста? Бадай што па таксометры, які нелегал уключаць не будзе. А вось плафон, жоўтыя палосы і нават жоўтыя нумарныя знакі — яшчэ не гарантыі, што гэта законны перавозчык. — Парушальнікі працягваюць вынаходлівацца, маскіруючыся пад легальных таксістаў. Аднак такія факты ўсё роўна выяўляюцца, і тады адказнасць непазбежная, — папярэджвае суддзя гаспадарчага суда Гродзенскай вобласці Сяргей Лях.

Барыс ПРАКОПЧЫК

Сяргей МАКЕЙ:

«АФІЦЭР ПАВІНЕН УМЕЦЬ УСЁ: І ЖАНЧЫНУ КАХАЦЬ, І РАДЗІМУ ЛЮБІЦЬ, І ПЕСНІ СПЯВАЦЬ»

Песня Сяргея Макея «Айчыны нашай сцяг» прагучыць на парадзе 3 ліпеня ў выкананні зводнага аркестра Узброеных Сіл

Як лічыць палкоўнік запаса Сяргей Макей, у яго самая звычайная біяграфія. Нарадзіўся ў цудоўным гарадку Валожын, што пад Мінскам, у вайсковай сям’і: бацька служыў, маці загавала бібліятэкай у вайсковай часці. Іншай мары, як стаць «салдатам», у хлопца не было. Пасля заканчэння сярэдняй школы спрабаваў паступіць у ваеннае вучылішча, ды не прашой медыцынскаю камісіяю: траўма пазваночніка. У першы раз хірург сказаў: маўляў, хлопеч, ты не прыгодны да вайсковай службы ўвогуле. У другі раз, калі ўбачыў старога знаёмага на парозе, літаральна выгнуў за дзверы. Трэцім разам усё паўтарылася. Іншы б на яго месцы прымырўся з абставінамі, але толькі не Макей. Чавёртага, апошняга спроба стала для Сяргея шчаслівай.

85 ГАДОЎ НА СЛУЖБЕ ЁСЁЙ СЯМ’ЕЙ

— На той час мне «стукнула» 20, а прымлілі ў вучылішча толькі да 21, — згадвае мой суразмоўца. — Магчыма, доктар мяне пашкадаваў, а можа, убачыўшы маю ўпартасць, зрабіў выгляд, што не пазаў. Хаця скажу, што гэтыя тры гады я не марнаваў час: займаўся спортам, трэніраваў мышцы спіны. Акрамя таго, паспеў закончыць Мінскі электратэхнікум сувязі. Набытая там спецыяльнасць адпавядала выбранай вайсковай. Таму мне было лягчэй праісці па конкурсе, які складаў 17 чалавек на месца.

Пасля заканчэння каманднага факультэта Чарлавецкага вышэйшага ваеннага інжынернага вучылішча радыёэлектронікі лейтэнант прыехаў служыць у родны горад. У 153-й асобнай радыётэхнічнай брыгадзе асобага прызначэння ён прадоўжыў фамільную справу. Стаж службы сям’і Макея ў гэтым вайсковым фарміраванні налічвае 85 гадоў: тут служылі бацька, маці і родны брат.

— Адночы мой дзед праглядаў здымкі, дзе я сфатаграфаваны з афіцэрамі свайго батальёна каля казармаў, якія знаходзіцца на тэрыторыі сядзібы графа Тышкевіча. І раптам кажа: «Унук, дык я тут у 1938 годзе служыў пры паляках», — смеіцца Сяргей Аляксандравіч.

Менавіта ў Валожыне афіцэр праішоў усё прыступкі службовай лясвіцы: ад камандзіра ўзвода да камандзіра батальёна. Затым яму праналавалі пасаду ў Міністэрстве абароны Беларусі, пасля быў намеснікам камандзіра 120-й асобнай механізаванай брыгады, зноў вярнуўся ў ваеннае ведамства, адкуль пайшоў у запас у званні палкоўніка.

РАМАНТЫК, ЛЕТУЦЕННІК, ПАТРЫЁТ

— Сяргей Аляксандравіч, наколькі ведаю, вы чалавек творчы, пішаце вершы і музыку да іх. Адкуль у вас талент?

— Калісьці я скончыў музычную школу па класе баяна. Не скажу, што з вялікім задавальненнем туды хадыў, мабыць, больш пад прымусам маці. Асабіста мне было цікава збіраць макулатуру ці металалом. Але пасля заканчэння школы музыку не забываў. Акрамя таго, у старэйшых класах іграў у вакальна-інструментальным ансамблі на бас-гітары. І сваю першую песню напісаў яраз у школе. Вядома, пра каханне. Гэта была першая спроба п’яра.

Потым гэтае захапленне адышло на другі план. У тэхнікуме ён быў вельмі актыўны, займаўся баскетболом, удзельнічаў ва ўсеазаозных спаборніцтвах, быў камандзірам студэнцкага будаўнічага атрада. У вайсковым вучылішчы дзякуючы моцнаму і зычнаму голасу з пер-

шага дня стаў запявалам, удзельнічаў у самадзейнасці.

— У пачатку 1990-х на карце з’явілася новая дзяржава пад назвай Рэспубліка Беларусь. Паўстала пытанне аб тым, што спяваць, — гаворыць Сяргей Аляксандравіч. — Калі мы — дзяржава і ў нас ёсць свая мова, то трэба і спяваць сваё, айчыннае. Прабачце, не «по долінам і по возгорьям шла дивизия вперед» ці «по диким степям Забайкалья». Кінуўся ў бібліятэку, але на армейскую тэматыку там нічога не знайшоў. Вырасьлі пераключыцца на родную мову сваю любімую песню, якую выконваў у вучылішчы, «Армия моя»: «Если на Отчизну нагрянет беда, позовет солдата труба. Армия моя, ты на страже всегда! Ты — моя любовь и судьба». Але пераключыцца з мяне, як высветлілася, не вельмі добры і нічога асаблівага не атрымалася. Але тэма той песні, пра ваенны лёс, пакінула ўва мне адбітак, і на яго пад-

«Адночы мой дзед праглядаў здымкі, дзе я сфатаграфаваны з афіцэрамі свайго батальёна каля казармаў, якія знаходзіцца на тэрыторыі сядзібы графа Тышкевіча. І раптам кажа: «Унук, дык я тут у 1938 годзе служыў пры паляках», — смеіцца Сяргей Аляксандравіч.»

муры я напісаў іншыя вершы, а потым і музыку. У выніку атрымалася мая першая, беларускамоўная страўная песня «Айчыны нашай сцяг»: «Радзіму абараняць у цяжкі час заўжды гатовы. Мы ўсе ўмеём ваеваць, але пра мір вядзем размовы!».

Дарчы, 3 ліпеня яна будзе гучаць на парадзе ў выкананні зводнага аркестра Узброеных Сіл Беларусі.

Сяргей Макей стварае розныя песні: пра каханне, дарагі сэрцу Валожын, родную мову. Але, як прызнаецца, бліжэй яму армейскай, ваенна-патрыятычная тэматыка.

— Калі я стаў намеснікам камандзіра батальёна, а потым і камандзірам, вырашыў: трэба, каб у кожнай роце была свая песня на беларускай мове. І я ўзяўся за выкананне гэтага задання. Спачатку напісаў песні для сваіх падраздзяленняў, а потым ужо і для іншых.

Творы таленавітага аўтара прыйшліся даспадобы і салдатам, і афіцэрам. Іх запелі ў розных часцях Узброеных Сіл. І калі вы пачуеце песню ў выкананні вайскоўцаў на беларускай мове, то на 50 працэнтаў яна складзеная Сяргеем Макеем. На жаль, прафесійныя пэты і кампазітары на сучасную армейскую тэматыку амаль не пішуч.

— З песняй «Айчыны нашай сцяг» афіцэр удзельнічаў у першым тэлевізійным фестывалі салдацкай песні, зараз ён называецца тэлефестываль армейскай песні «Звязда». І стаў лаўрэатам.

УМЕЦЬ ЗАПАЛЬВАЦЬ «ЗОРКІ»

Падчас працы ў Міністэрстве абароны, пачынаючы з 2006 года, Сяргей Макей і сам займаўся арганізацыяй «Звязды». Цяпер Сяргей Аляксандравіч адышоў ад

справы, але не страіў цікаваці да фестывалю, сочыць за таленавітымі выканаўцамі і дапамагае ім заявыць пра сябе. Напрыклад, падчас 14-га фестывалю ўпершыню салдат тэрміновай службы Аляксандра Панаасюк стаў уладальнікам Гран-пры ў намінацыі «Аўтар — выканаўца».

— Зараз ён стварыў групу «Квартал», якая працуе ў моладзевым стылі хіп-хоп. Маладыя людзі самі пішучы вершы, перакладаюць іх на музыку. У іх, напрыклад, з’явілася песня «За Победу», — радуецца за поспехі свайго падапечнага Сяргей Аляксандравіч, але пры гэтым сціпла замоўчвае, што менавіта ён дапамог гурту паўдзельнічаць у музычным сціпла замоўчвае, што менавіта ён дапамог гурту паўдзельнічаць у музычным праекце «Айчыне служым». У салдат, якія праходзяць тэрміновую службу, няма магчымасці знайсці добрую песню, зрабіць аранжыроўку. Таму яны часта звяртаюцца да свайго настаяўніка, які аддае ім ужо гатовыя творы. І многія з маладых становяцца лаўрэатамі фестывалю. На апошнім, напрыклад, з песняй Сяргея Макея на беларускай мове «Ой, ты, каша» ім стаў курсант ваеннай акадэміі з Венесуэлы, які выканаў яе вельмі эмацыянальна, як гэта могуць рабіць толькі лацінаамерыканцы.

— Узровень «Звязды» сапраўды вельмі высокі. На паставецкай прасторы нідзе няма фестывалю такога кшталту, — упэўнены мой субсуднік. — Адсюль выйшлі такія выканаўцы, як Руслан Аляхно, Андрэй Усаная, Рада Сямёнава, Анастасія Шавярэнка — у далейшым удзельнікі і пераможцы розных музычных праектаў на тэлебачанні.

— І ўсё ж не шкадуецца, што не сталі прафесійным пэзатам-песеннікам? Магчыма, склалі б канкурэнцыю самому Ігару Лучанку? — звяртаецца да Сяргея Аляксандравіча.

— Прафесійны занятак творчасцю мае на увазе матэрыяльную выгоду. А гэта супярэчыць маім прынцыпам. Я раблю ўсё паводле натхнення сэрца і душы і не атрымліваю за гэта грошай праект, — адказвае ён.

— Якія планы на будучыню? — Шчыра кажучы, творчасць пакуле пачакае. Дахжыўшы амаль да 50 гадоў, я, нарэшце, пачаў будаваць сваю кватэру. Да гэтага даводзілася жыць з сям’ёй на здымных кватэрах, у інтэрнатах. Таму сваімі рукамі вадвожу жыллё да ладу.

— З гэтай нагоды і сваім падначаленым зусёды гаварыў, што сапраўдны афіцэр павінен умець усё: і будаваць, і рамантаваць, і Радзіму любіць, і жанчыну кахаць. Гэта мой прыныцц на жыцці.

— Дадам, што Сяргей Макей — актыўны удзельнік сацыяльных сетак, дзе прапагандуе карыстальнікам шмат беларускіх песень армейскай тэматыкі. На яго старонкі заходзіць шмат людзей, якія звяртаюцца з просьбай выкарыстаць творы ў сваіх мэтах. І нікому з іх аўтар не адмовіў.

— Калі б усё пачаць нанова, што б паманялі ў жыцці? — дапытваюся ў Сяргея Аляксандравіча.

— Магчыма, стаў бы яшчэ і журналістам, — чую ў адказ.

Сяргей Макей сапраўды захапляўся журналістыкай. Наваг падчас службы праці камандзіраў дазвалялі завочна паступіць на факультэт журналістыкі. Але мара ўвасобілася ў даччы Вользе, якая працуе карэспандэнтам на сталічным тэлебачанні (СТБ).

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ.

НАВІНЫ

«ПАШПАРТНАЕ» SMS-ПАВЕДАМЛЕННЕ

У сезон адпачываў, самы «гарачы час» для супрацоўнікаў падраздзяленняў па грамадзянстве і міграцыі па афармленні і абмену пашпартаў, апошняга прапанавалі жыхарам Віцебскай новаю паслугу.

— 3 1 ліпеня ў мэтах эканоміі часу грамадзян падраздзяленнямі па грамадзянстве і міграцыі органаў унутраных спраў аказваецца новая паслуга па інфармаванні грамадзян з дапамогай SMS-паведамлення на мабільны тэлефон пра гатовнасць да выдачы дакумента (пашпарта грамадзяніна Рэспублікі Беларусь, віду на жыхарства ў нашай краіне, праязнага дакумента), — паведамліла ва ўпраўленні ўнутраных спраў Віцебскага аблвыканкама. — Кошт за адно паведамленне — 1000 рублёў. Для аказання паслугі па SMS-інфармаванні неабходна ў заяве на выдачу (абмен) адпаведнага дакумента напісаць поўны нумар мабільнага тэлефона (+375 *****), на які будзе дастаўлена паведамленне, і прадставіць квітанцыю аб аплаце паслугі.

Ва ўпраўленні па грамадзянстве і міграцыі нагадалі, што пражыванне па несапраўдных дакументах можа пацягнуць прыцягненне грамадзяніна да адміністрацыйнай адказнасці і штрафу ў памеры да 4 базавых велічын (зараз гэта 400 тысяч беларускіх рублёў). Таму, каб пазбегнуць непрыемнасцяў, трэба свечасова звяртацца ў падраздзяленні па грамадзянстве і міграцыі па месцы рэгістрацыі.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ЗАМКІ: КРОК ЗА КРОКАМ

Згодна з праграмай «Замкі Беларусі», рэстаўрацыю і кансервацыю залеглай аб’екта гістарычнай спадчыны праводзіць з перспектывай іх далейшага выкарыстання, паведаміў намеснік старшыні Гродзенскага аблвыканкама Ігар ЖУК.

Сёлета плануецца завяршыць кансервацыю Касцельнай вежы Наваградскага замка і часткова аднавіць замкавую агароджу (выдзелена 8 мільярд рублёў з рэспубліканскага і абласнога бюджэту), а затым распачаць аднаўленне вежы Шчытоўка, якая ў далейшым будзе музейфікавана. Выдзелены сродкі і на кансервацыю Гальшанскага замка, дзе будзе адноўлена і музейфікавана адна вежа. У Лідскім замку ў гэтым годзе будуць завершаны будаўнічыя работы ва ўнутраным дворыку, а на наступны ёсць планы па музейфікацыі.

На думку Ігара Жукі, самае складанае пытанне на кансервацыі — у Краўскім замку. У сувязі з асаблівасцямі яго канструкцыі стаіць задача выбраць аптымальны варыянт кансервацыі з пазіцыі эканамічнай абгрунтаванасці і максімальнага захавання гістарычнага помніка.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

3 ЭМІРАТАЎ НА ВІЦЕБСКІ ПЛЯЖ

Нацыянальнае зборныя па пляжным футболе з Аб’яднаных Арабскіх Эміратаў, Ірана, Турцыі, Польшчы, Украіны і Беларусі возьмуць удзел у адкрытым міжнародным турніры па пляжным футболе «Кубак Дружбы-2013», які пройдзе ў Віцебску.

— Турнір стартуе 4 ліпеня на стадыёне па пляжным футболе ў пойме ракі Віцебца. Споборніцтвы праводзіцца пад эгідай ФІФА, асацыяцыі «Беларуская федэрацыя футбола» і «Федэрацыя пляжнага футбола». Міжнародныя спаборніцтвы будуць абслугоўваць рэфэры ФІФА з Беларусі, Эміратаў, Ірана, Польшчы і Украіны, — паведамліў у арганізацыйным камітэце спаборніцтваў. — Цяперашні міжнародны турнір — 4-ы па ліку ў гісторыі развіцця пляжнага футбола ў нашай краіне. Пачынаючы з 2010 года, на гарачых пляжах Віцебска спаборнічалі нацыянальныя зборныя каманды па пляжным футболе з Расіі, Латвіі, Літвы, Украіны, Азербайджана, Польшчы і Малдовы. Такое прадстаўніцтва сведчыць аб міжнародным прызнанні Беларусі, дзе актыўна развіваецца пляжны футбол. Прамое пацвярджэнне — поспехі нашай зборнай каманды ў еўрапейскіх і міжнародных спаборніцтвах высокага ўзроўню.

Для правядзення міжнародных спаборніцтваў у Віцебску функцыянуе спецыялізаваны стадыён па пляжным футболе, які адпавядае ўсім еўрапейскім патрабаванням і стандартам. Сёння ФІФА і Сусветная арганізацыя пляжнага футбола (BSWW) разглядае магчымасць правядзення ў Беларусі адборачнага этапу Лігі Еўропы па пляжным футболе.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ЛЕЙТЭНАНТЫ НА БЕЛЫХ ЛІМУЗІНАХ

Калону белых лімузінаў на цэнтральнай вуліцы Гомеля спынілі супрацоўнікі Дзяржаўтінспекцыі. Як расказала начальнік аддзялення па агітацыі і прапагандзе ДАІ УКС аблвыканкама Вольга Разьвікова, выпускнікі інжынернага інстытута МНС нанялі сем іншамарак, каб з ветрыкам пракаціцца па вуліцы Савецкай у дзень развітання з навукальнай установай.

Маладыя афіцеры высоўваліся падчас руху ў вокны і люкі доўгіх машын амаль па пояс, чым стваралі на дарозе небяспечную сітуацыю. Такім чынам, кіроўцы аўто парушылі правілы перавозкі пасажыраў, і ў дачыненні да іх супрацоўнікамі ДАІ складзены адпаведныя адміністрацыйныя пратаколы. Адначасова былі запоўнены яшчэ і пратаколы за залішнюю таіраванне шкла, ступень прапускання святла жоўга менш за 75% (для ветравога) і 70% (для іншых). Цяпер кіроўцам прыждзецца плаціць штрафы ў агульнай суме да 6 базавых велічын на кожную машыну.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

ГАНДЛЮЙЦЕ, А ПЛАЦІЦЕ МНЕ?

Адразу тры крымінальныя справы распачаць у дачыненні да былога начальніка арганізацыйна-выставачнага аддзела прадпрыемства «Віцебскі абласны цэнтр маркетынгу». Ён падзараецца ў тым, што браў грошы падчас правядзення кірмашоў, а ў касу іх не здаваў.

— Былы начальнік падазраецца ў тым, што ў час правядзення чарговага рэспубліканскай выставы-кірмашу таваравытворцаў «Малы бізнес у фестывальным Віцебску» ў чэрвені 2009 года, з’яўляючыся службовымі паўнамоцтвамі, атрымаў ад індывідуальнага прадпрыемльніка 600 тысяч рублёў — за дазвол на ўдзел у гэтай выставе. Уззяў грошы, але не ўніх у касу або на разліковы рахунак прадпрыемства, дзе працаваў, — расказаў Васіль Пашкоўскі, начальнік аддзела пракуроры Віцебскай вобласці па барацьбе з карупцыяй і арганізаванай злачыннасцю. — Ён жа падазраецца, што ў 2010 годзе ў перыяд правядзення ішага віцебскага кірмашу — тавару народнага спажывання «Перадфестывальны» — атрымаў ад дырэктара прыватнага прадпрыемства 400 тысяч рублёў — за права гандлю. Такім чынам па той жа крымінальнай схеме паклаў грошы сабе ў кішэню.

Відаць, начальнік аддзела вырашыў паставіць сваю дзейнасць на канвер. І таксама падазраецца, што зноў «спакуюся»: тры гады таму ў перыяд правядзення ўжо ў Наваполацку пераднавагодняй выставы-кірмашу «Модныя тавары для жанчын» атрымаў ад грамадзяніна больш за 960 тысяч рублёў наяўнымі — за ўдзел жонкі апошняга ў названай выставе. Потым таксама «забыў» пералічыць атрыманых грошы на рахунак роднага цэнтра маркетынгу.

Зараз незаконная дзейнасць маркетолога расследаецца супрацоўнікамі Следчага камітэта.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ТАЙНІКІ Ў «МЕРСЕДЭСАХ»

«Мерседэс» непрацуючага жыхара Камянецкага раёна перасякаў польска-беларускую мяжу на мытным пастае «Пясчатка». Калі супрацоўнікі мытнай прапанавалі 39-гадоваму вадзіцелю праехаць у бокс для паглыбленага надгляду, ён націснуў на газ і паспрабаваў уцячы з тэрыторыі паста. Затрымалі грамадзяніна вайскоўцы памежнай групы.

Як паведаміў супрацоўнік прэс-службы Брэсцкай мытні Андрэй Дубінка, у выніку надгляду ў дзвярах і пад заднім сядзеннем аўтамабіля знойдзена больш за 350 адзінак кантрабандных адзення і касметыкі на суму больш за 30 мільёнаў рублёў.

Цікава, што праз пару гадзін перасячы мяжу на «Пясчатцы» са схаваным таварам спрабаваў 30-гадовы брат вышэйзаванага грамадзяніна. Прычым таксама на «Мерседэсе». Пры надглядзе выявілі схаваны абутак і вулгаліфавальную машынку. І машыны з абсталяванымі тайнікамі, і тавар канфіскаваны да расшэння суда.

Яна СВЕТАВА.

СТУДЭНЦКАЯ ВЕНДЭТА

За два дні да атрымання дыплама не вярнулася дадому 23-гадовая жыхарка Рэчыцы. Яе напужаная маці адразу ж звярнулася ў міліцыю.

Як паведаміў начальнік упраўлення крымінальнага вышуку УУС Гомельскага аблвыканкама Віктар Чыкуноў, супрацоўнікі міліцыі пачалі пошук і правялі неабходныя аперацыйна-вышуковыя мерапрыемствы. Целя дзючыны было знойдзена ў лясным масіве недалёка ад райцэнтра. Міліцыянерамі ў той жа дзень была ўстаноўлена асоба, якая падазраецца ў здзяйсненні збойства. Грамадзянін Расійскай Федэрацыі, які вычўся сумесна з гэтай дзючыннай у Мазырскай універсітэце, год таму сустрэўся з ёй, але я тая аддала перавагу іншаму. Хлопеч не супакоўся і прыехаў для выяслення адносінаў на машыне, у якую студэтка села. Сварка скончылася сумна: грамадзянін ударыў дзючынну нажом. Падзрачнага, які прызнаўся ў здзейсненым злчын

«ШЛЮБНЫЯ АДНОСІНЫ СПЫНЯЮЦА — БАЦЬКОЎСКІЯ ЗАСТАЮЦА»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)
На 4 курсе я выйшла замуж за свайго сакурсніка. Немагчыма было, каб сваякі працавалі ў адной арганізацыі. А паколькі муж размеркаваў і органы пракуроры, то мне нічога не заставалася, як пайсці працаваць у адвакатуру.
Я чалавек зусім не канфліктны. Але па працы мне даводзіцца быць уцягнутай у чужыя канфлікты. Для мяне гэта заўсёды суправаджалася і суправаджаецца ўнутранай дысгармоніяй. Таму хацелася перамаць у працы, але не кардынальных. У 2008 годзе адкрыла для сябе медыяцыю. Аказалася, у свеце ўжо больш за паўстагоддзя існуе альтэрнатыва судовым спрэчкам. Паспяховаць яе надзвычай высокая.

«Прававая культура нашага грамадства агрэсіўная. Калі што здараецца, мы адразу б'ёмся ў суд: «Я табе пакажу, я табе дакажу!». А чаму б не вырашыць канфлікт інтэлігентна?»

Пра нянавісць, закон «Аб медыяцыі» і кампраміс

Да выбару новай спецыялізацыі прыйшла ў тым ліку і пастая таго, які сярбы вырашылі падаць на развод. Рабіла ўсё магчымае, каб захаваць іх сям'ю. Але, на жаль, у мяне нічога не атрылася. На міжнароднай канферэнцыі нямецкага адваката медыятар сказала: «Усе вашы намаганні дарэмныя. Медыятар ніколі не вырашыць канфлікт блізкіх людзей». Цяпер, з вопытам, разумею, што гэта так. Калі б на той момант ім сустрэўся нейтральны чалавек, які б нічога не ведаў пра іх мінулае, то, магчыма, усё б склалася па-іншаму.

Мне вельмі хацелася, каб беларусы таксама даведліся, што канфлікты можна вырашаць без звароту ў суд. Я адна з першых у краіне прайшла навучанне медыяцыі. І вельмі ўдзячная калегам, якія ў адказны момант паверылі і пайшлі за мной як партнёры біюру. У нас утварылася згуртаваная каманда. А гэта залог будучага поспеху, у якім я ні на хвіліну не сумняваюся. Дарогу адолее той, хто ідзе.

Я так рада, што 26 чэрвеня ў другім чытанні быў прыняты законпраект «Аб медыяцыі». Гэта сама па сабе рэвалюцыйнае падзея. Бо прававая культура нашага грамадства, скажу шчыра, агрэсіўная. Калі што здараецца, мы адразу б'ёмся ў суд: «Я табе пакажу, я табе дакажу!».

Медыяцыя ў Беларусі стала развівацца яшчэ да прыняцця закона, пераважна ў гаспадарчым правасуддзі. Прагматычны бізнесмены зразумелі, што ім выгода ісці да медыятара, а не ў суд. Наштам вельмі згадзіліся канфлікт, знайсці кампраміс, чым разараць ранейшыя кантракты і марнаваць час на пошукі новага партнёра. Аднак мала хто ведае, што ўнікальны пазасудовы

спосаб вырашэння спрэчкі эфектыўны і ў іншых выпадках.
Важна, асабліва ў сямейных спрэчках, калі з разводам адносіны былых мужа і жонкі не спыняюцца, захаваць паважлівыя стасункі. Недарэмна кажучы, што шлюбныя адносіны спыняюцца — бацькоўскія застаюцца на ўсё жыццё. Таму трэба забыць тое дрэннае, што было ў мінулым, каб дзеці выраслі ў псіхалагічна здаровай атмасферы.

Пра трывогу, шалёныя грошы і адказнасць

Калі два гады таму мы зарэгістравалі першае ў Беларусі адвакацкае бюро і аб'явілі, што яно называецца «Права і сямейная медыяцыя», мне, як кіраўніку, было трывожна. А раптам новая паслуга не будзе карыстацца попытам?.. Псіхалогія ж нашых людзей такая, што дзяржаўным органам яны давяраюць больш за ўсё. Але ўжо на другі дзень патэлефанаваў малады чалавек, які доўгі час жыў і працаваў у Амерыцы, і папрасіў правесці медыяцыю.

Першая ў мамі медыяцыя прынесла задавальненне як мне, так і бакам. Ім не давялося звяртацца ў суд, ва ўпраўленне адукацыі. Не прыйшлося страчваць шалёныя грошы і час. Халіла адной сесіі, каб вырашыць пытанне, звязанае з удзелам у выхаванні дзіцяці маці, таты, бабулі і дзядулі. Калі б гэта былі судовыя працэсы, то бабулі з дзядулем трэба было б зваляць асобныя іскі.

Людзі не разумеюць у поўнай меры тую адказнасць, якую бяруць на сябе, калі ўступаюць у шлюб. Медыяцыя дазваляе ім вярнуць гэту адказнасць — адказнасць за прынятае рашэнне.

Медыятар не мае права даваць парады. Ён павінен так арганізаваць перамовы, каб кліенты самі свядома прынілі рашэнне. Як правіла, тыя пагадненні, якіх людзі дасягаюць не ў прымушовам, а ў добраахвотным парадку, і выконваюцца добраахвотна. Калі бакі жадаюць, дасягнутая дамоўленасць можа быць аформлена ў прававы дакумент.

Я праводзіла медыяцыі, дзе адным з бакоў былі замежнікі. Для іх было дастаткова, што дамоўленасць дасягнуты. Яны гатовы былі выконваць іх без якога-небудзь умяшання дзяржаўных органаў. Гэта як раней у славян было кулецкае слова. Вельмі хацелася б да такога вярнуцца, каб грамадзяне былі адказныя за тое, што адбываецца, — і ў першую чаргу ў іх жыцці.

Пра выселлі з галубамі, разводы і сямейнага псіхолога

У Беларусі скасоўваецца амаль кожны другі шлюб. Я лічу, што гэта не з'вязана ні з якімі матэрыяльнымі цяжкасцямі. Гэта проста нежаданне і няўменне знаходзіць выйсце з канфліктнай сітуацыі. Людзі развучыліся размаўляць. Ды і культ сям'і чамусьці перастаў выхоўвацца з дзяцінства.

За год работы адвакацкага бюро мы правялі 29 працэдур медыяцыі, з іх 26 закончыліся заключеннем медыяцыйнага пагаднення. Калі ў выніку медыяцыі атрымліваецца захаваць сям'ю — гэта самы цудоўны вынік, які толькі можна дасягнуць. Праўда, на жаль, да нас звычайна звяртаюцца толькі тады, калі гаворка ўжо ідзе аб урэгуляванні спрэчкі, а не самога канфлікту. Таму, як толькі адчулі, што ў сям'і наспявае канфлікт, лепш звярнуцца да сямейнага псіхолога. Да псіхолога ў пэўных сітуацыях мог бы накіроўваць пару, каб яна паспрабавала дамоўціца, і суд ці іншы орган.

Неўвямноўнае ішчасце, калі твае навывік дапамагаюць людзям вырашыць лёсавызначальную праблему. Калі ж у працэдур медыяцыі не атрым-

ліваецца захаваць сям'ю і ўсё-такі неабходны развод, то ён павінен быць мірным, годным чалавечай сутнасці. Я заўсёды задумвалася, чаму так атрымліваецца: прыгожыя шыкоўныя вяселлі з галубамі, а праз некаторы час — нянавісць і вайна? Чаму не расставаліся прыгожа, захоўваючы нармальныя чалавечыя адносіны на будучыню?

Я выходзіла замуж зусім у іншы час. Тады шлюбныя дагаворы не заключалі. Як адвакат, лічу, што гэтага мне трэба саромецца. Бо тыя праблемы, якія могуць узнікнуць пасля, будуць больш непрыемнымі, чым момант, калі людзі адкрыта гавораць пра тое, што іх хвалюе матэрыяльная частка ўзаемаадносін. Перад тым,

як ісці ў ЗАГС, асабліва важна быць шчырым, сумленным.

Для большасці з нас характэрна, як правіла, вузкатульняе мысленне. Людзі бачаць толькі адно рашэнне праблемы. Медыятар жа павінен зразумець інтарэсы кожнага з удзельніка медыяцыі і зрабіць так, каб яны былі па максімуме задаволены. Для гэтага ён павінен быць не толькі добрым юрыстам, але яшчэ і псіхалагам.

Многія людзі звяртаюцца да медыятара з-за таго, што судовыя расходы і паслугі адваката для іх непад'ёмныя. Медыяцыя, сапраўды, больш танны варыянт вырашэння спрэчкі. У 5 разоў, а то і больш, танней, чым судовая працэдура. У прыватнасці, чалавек, які звяртаецца ў суд з пытаннем падзелу маёмасці, павінен заплаціць дзяржпошліну. Яна складае 5% ад той долі маёмасці, на якую ён прэтэндуе. Удзел адваката ў судовым пасяджэнні каштуе каля 2 мільёнаў. Адным судовым пасяджэннем, як паказвае практыка, выдаткі не амяжоўваюцца. Адзін бок, як правіла, не задаволены судовым рашэннем. Ён звяртаецца ў суд у касацыйным парадку. Пішча скаргі ў парадку нагляду. І выдаткі павялічваюцца як снежны ком. Таму лепш вырашаць спрэчкі ў добраахвотным парадку, як гэта робяць ва ўсім свеце.

Пра кампенсцыю, канфлікт і крайнюю меру

У працы адваката вельмі шмат негатыву. Мне даводзіцца прымаць удзел у тым ліку і ў крымінальных справах, звязаных са знаходжаннем людзей у следчых ізалатарых. Таму без кампенсцыі душэўных сіл складана прыйшоўся б... Кампенсцыя — гэта сям'я, сябры, спорт, прырода. Чалавек вельмі шмат сіл чэргае ад сям'і, асабліва жанчына. Калі ў сям'і ўсё добра, то і на пра-

«Дом ніколі не абмяркоўваем канфлікты чужых людзей. Гэта дапамагае захаваць сям'ю і сябе. Жыць чужым жыццём немагчыма, калі ёсць сваё».

цы ўсё ладзіцца. І можна дазволіць сабе ўдасканалвацца ў сваёй прафесіі.

Я вельмі шчаслівая ў сямейным жыцці. Мы з мужам стварылі добрую сям'ю, ідэям па жыцці рука аб руку. Многага дасягнулі. Самае вялікае дасягненне — нашы дзеці. У нас дзве дачкі, якія працягнулі юрыдычную дынастыю. Мы гэтаму вельмі рады.

У нашай сям'і склалася табу: дома ніколі не абмяркоўваем канфлікты чужых людзей. Негатыў падаём на рабоце. Гэта дапамагае захаваць сям'ю і сябе. Жыць чужым жыццём немагчыма, калі ёсць сваё.

Не трэба бляць канфлікту, бо ён дае штуршок да развіцця нечага новага. Недарэмна кажучы: «Калі вы жыццё без канфлікту — праверце ці ёсць у вас пульс». Нармальны чалавек дома, на працы, хоча ён ці не, сутыкаецца з канфліктамі. І воль уменне выйсці з іх без страт — гэта свайго роду майстэрства.

Ведаі па асновах бесканфліктных зносін дапамагаюць мне не толькі па працы, але і ў паўсядзённым жыцці. Я навучылася калі не пазбягаць канфлікту, дык з мінімальнымі стратамі выходзіць з іх. Таму рэкамендую кожнаму чытаць кнігі па псіхалогіі. Гэта не будзе лішнім.

Мая вялікая мара — каб у нас медыяцыя па сямейных справах, на справах аб абароне праваў спажываўца, па многіх працоўных спрэчках, стала, як у многіх еўрапейскіх краінах, абавязковай. У Вялікабрытаніі ёсць закон, згодна з якім пары, якія разводзяцца, павіны звярнуцца да спецыяліста-медыятара, паспрабаваць вырашыць канфлікт. Суд павінен з'яўляцца не першай інстанцыяй вырашэння канфлікту, як цяпер у нас. А апошняй. Судовы працэс — гэта ўсё ж крайняя мера.

Надзея ДРЬЛА.
Фота Надзеі БУЖАН.

Бацьчы воліны спорт з унукам дляАлены Ждановіч у радасць.

ЧАКАЕЦЦА ЗМЕНА ФАРМАТУ

Міністр культуры Рэспублікі Беларусь Барыс Святлоу, знаходзячыся ў Віцебску на нарадзе аргкамітэта па падрыхтоўцы да правядзення XXII міжнароднага фестывалю мастацтваў «Славянскі базар», прыадкрыў таямніцу ўрачыстай цырымоніі адкрыцця. Паводле яго слоў, у Міністэрстве культуры прапанавалі правесці першы канцэрт як фестываль фестывалю: ад іншых фестывалю выступляць удзельнікі з прывітальнымі словамі і нумарамі...

Міністр таксама сказаў, што рашэнне аб неабходнасці змены фармату фестывалю наспявала даўно. І сёлета будзе зроблены першы крок у гэтым кірунку.

— Фестываль, па-першае, павінен больш сканцэнтравана ў часе і ў прасторы, таму афіцыйна праводзіцца на працягу 5 дзён. Па-другое, будуць выкарыстаны новыя мастацкія рэсursы ў афармленні сцэны — з улікам эстэтыкі тэлебачання. Што тычыцца аб'ёмаў трансляцыі па тэлебачанні, яны павялічаны не будуць. Ужо размеркаваны час тэлевізійнага паказу: на беларускім першым нацыянальным канале інфармацыйнай праграмы «Панарама», у 21.50 спачатку будзе транслявацца «Дзённая фестывалю», а потым — паказвацца «галуноўны» канцэрт, які праходзіць у гэты дзень у рамках фестывалю. Дасягнуты дамоўленасць з федэральным расійскім тэлеканалам па пытаннях трансляцыі фестывальнага канцэрту.

Паводле слоў міністра культуры, у бліжэйшыя гады трэба даб'іцца, каб фестываль выйшаў на самаакупнасць. А для гэтага неабходны новыя мастацкія рашэнні.
 Фестываль афіцыйна будзе праводзіцца з 11 па 15 ліпеня. У ім возьмуць удзел прадстаўнікі каля 30 краін свету.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ПАКУРЫЛІ — ТРАКТАР СПАЛІЛІ

У сярэдзіне дня загадчкіх фермы быў вымушаны звярнуцца па дапамогу да пахавачкіх пажарных: у вёсцы Лядыо загарэў трактар. Калі работнікі МНС прыйшлі на месца здарэння, тэхніка ўжо гарэла. Агонь знішчыў трактар «Кіравец» і 400 літраў паліва. Пацярпелых не было. Як мяркуецца, прычына пажару — неасцярожнае аб'яджанне з агнём падчас курэння. Выватчы асобы ўстанаўліваюцца.

Сяргей РАСОЛЬКА.

НЕСПРЫЯЛЬНЫЯ ДНІ І ГАДЗІНЫ Ў ЛІПЕНІ

3, серада, 17,00 — 24,00	20, субота, 16,00 — 19,30
4, чацвер, 0,00 — 10,30	21, нядзеля, 17,00 — 24,00
6, субота, 13,30 — 23,00	22, панядзелак, 0,00 — 19,00
8, панядзелак, 13,00 — 24,00	23, аўторак, 16,00 — 24,00
9, аўторак, 0,00 — 12,00	24, серада, 0,00 — 19,30
11, чацвер, 21,00 — 23,30	25, чацвер, 20,00 — 24,00
13, субота, 16,30 — 24,00	26, пятніца, 0,00 — 21,30
14, нядзеля, 0,00 — 8,30	28, нядзеля, 4,00 — 24,00
16, аўторак, 4,30 — 15,30	29, панядзелак, 0,00 — 6,00
18, чацвер, 12,30 — 19,00	

■ Паехалі!..

ПАДАРОЖЖА З МІНСКА Ў ТАЛІН. ПРАЗ РЫГУ

Новы аўтобусны рэйс звязвае тры краіны

Напрыканцы чэрвеня міжнародны аўтобусны перавозчык ECOLINES стварыў больш магчымасцяў выехаць у блізкія да нас прыбалтыцкія краіны.

Маршрут «Мінск-Неменчыне-Рыга-Талін» курсіруе штодня і дазваляе дабрацца да Рыгі за 9 гадзін, а да Таліна за 13 з мінімальнай колькасцю прыпынкаў і хуткім праходжаннем мяжы. Адрэаўляючыся з Мінска ў 22.30, аўтобус прыходзіць у Рыгу ў 7.40, а ў Талін — у 12.15. Умовы даволі камфортныя, таму што курсіруюць па

маршруце аўтобусы «MAN» і «NEOPLAN», дзе ёсць кандыцыянер і рэгулюемыя крэслы з павялічанай адлегласцю паміж радамі. Акрамя таго, «прасунутыя» вандроўнікі ацэняць наяўнасць разеткаў для зарадка тэлефонаў ці камп'ютараў і магчымасць карыстацца інтэрнетам Wi-Fi. І ўсё гэта пад кубачак гарачай кавы альбо чаю, якія можна прыгатаваць тут жа. Нягледзячы на зручнасць чыгуначных падарожжаў ці авіяпералётаў, неабходнасць аўтобусных рэйсаў абумоўлена іх запатрабаванасцю асабліва ў летні перыяд. Прычым яшчэ і

прымальным, дэмакратычным коштам: даехаць да Рыгі ў адзін бок можна за 247 тысяч беларускіх рублёў, да Таліна — за 370 тысяч. Але для асобных груп кліентаў прадугледжаны зніжкі. Акрамя таго, за пакупку квіткоў туды і назад зніжка на квіткі у адваротным напрамку дасягае 20 працэнтаў. Ну і дзеля заахвочвання пасажыраў распрацавана праграма BONUS. Бонусы можна назапасіць — нават на аплату цэлага квітка. Зручна?..

Ларыса ЦИМОШЫК

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦЫЯ НА СТРОИТЕЛЬСТВО ОБЪЕКТА «Многоквартирный жилой дом № 84 по генплану в микрорайоне Красный Бор-2»

ИНФОРМАЦИЯ О ЗАСТРОЙЩИКЕ
 Застройщик: ОАО «Минский домостроительный комбинат» зарегистрировано в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей решением Мингорисполкома 14 февраля 2001 г. за № 100258980.
 Юридический (почтовый) адрес: 220015, г. Минск, ул. Пономаренко, 43.
 Режим работы для приема заявлений и заключения договоров: понедельник – четверг 8.00–16.30, пятница 8.00–14.30.
 В течение трех предшествующих лет ОАО Минский домостроительный комбинат» в качестве заказчика построены следующие объекты: «239-квартирный жилой дом по ул. В. Сырокомля, 20 в микрорайоне Лошица-3, многоэтажный жилой дом № 18 по генплану со встроенными офисными помещениями, фотостудией, тренажерным залом, паркингом в жилом районе «Масюковщина» в микрорайоне «Масюковщина-6», жилой дом № 39 по генплану по ул. Есенина в микрорайоне «Малиновка-8».

ИНФОРМАЦИЯ О ПРОЕКТЕ СТРОИТЕЛЬСТВА
 Строительный проект предусматривает строительство 10-этажного жилого дома на 118 квартир из 3-х секций серии 3А-ОПБ с теплым чердаком и теплоподъемом, со встроенным помещением товарищества собственников.
 Состав общего имущества в многоквартирном жилом доме, которое будет находиться в общей долевой собственности: межквартирные лестничные клетки, лестницы, лифты, лифтовые и иные шахты, коридоры, крыши, технические этажи и подвалы, другие места общего пользования, неустое, ограждающие несущие конструкции, механическое, электрическое, санитарно-техническое и иное оборудование, находящееся за пределами или внутри жилых и (или) нежилых помещений, элементы озеленения и благоустройства, а также иные объекты недвижимости, служащие целевому

использованию здания.
 Начало строительства – 2 квартал 2013 г. Окончание строительства – 4 квартал 2013 года. Строительство жилых помещений будет осуществляться в соответствии с заключенными договорами создания объектов долевого строительства.

Для граждан, состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий, по **направлению администрации районов г. Минска**, предлагается 46 квартир: 16 – однокомнатных квартир, общей площадью от 42,99 до 43,34 м²; 10 – двухкомнатных квартир, общей площадью от 60,82 до 61,17 м²; 19 – трехкомнатных квартир, общей площадью (84,37–87,17 м²), 1 – четырехкомнатная квартира общей площадью 99,54 м². Для данной категории граждан стоимость одного квадратного метра общей площади квартир с учетом прогнозируемых изменений цен в строительстве на дату опубликования проектной декларации: 7 645 030 рублей. Квартиры строятся с отделкой.

Применяемый от граждан, состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий, осуществляется только по направлению администрации районов г. Минска.

Для граждан, не состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий, предлагается 41 квартира, в том числе: 13 – однокомнатных квартир, общей площадью 42,99 м²; 28 – трехкомнатных квартир, общей площадью (75,37–84,7 м²). Стоимость одного квадратного метра общей площади без выполнения отделочных работ: 1305 долларов США. Перечисление средств осуществляется поэтапно, в белорусских рублях с перерасчетом долларовой эквивалента по курсу доллара США, установленному Нацбанком Республики Беларусь на день оплаты.

Для работников организации Заказчика и Генерального подрядчика – ОАО «Минский домостроительный комбинат», а также для работников смежных субподрядных организаций предлагается

25 квартир, в том числе: 10 – однокомнатных квартир (42,99 м²), 10 – двухкомнатных квартир (61,51 м²), 5 – трехкомнатных (75,37 м²). Стоимость одного квадратного метра общей площади без выполнения отделочных работ: 1305 долларов США. Перечисление средств осуществляется поэтапно, в белорусских рублях с перерасчетом долларовой эквивалента по курсу доллара США, установленному Нацбанком Республики Беларусь на день оплаты.

Применяемый осуществляется до момента набора необходимого количества заявлений.
 Согласно Решения Мингорисполкома от 31.01.2013 г. 7,3% от общей площади жилых помещений передается безвозмездно в коммунальную собственность г. Минска.

Первоначальный взнос – 25% от стоимости квартиры. Оплата первоначального взноса в течение 7 календарных дней после регистрации договора создания объекта долевого строительства в Мингорисполком.

Проектно-сметная документация прошла в установленном порядке государственную экспертизу от 30.11.2012 г. № 843-60/12.

Свидетельство №500986-7546 о государственной регистрации земельного участка с кадастровым номером 5000000000608980.
 Получено разрешение на производство строительных-монтажных работ № 2-208Ж-008/13 от 01.04.2013 г., выданное Инспекцией департамента контроля и надзора за строительством по г. Минску.

Функции генерального подрядчика исполняет ОАО «Минский домостроительный комбинат». Проектом застройки микрорайона предусмотрено благоустройство и озеленение территории, проезд для автомобилей, гостевые автостоянки. Заключение договоров долевого строительства будет производиться по адресу: г. Минск, ул. Пономаренко, 43 (отдел инвестиций) через сеть календарных дней после выхода проектной декларации.

Даты Падзеі Людзі

1530 год — нарадзіўся Андрэй Волян, беларускі філосаф і правазнаўца, адзін з заснавальнікаў свецкага кірунку ў сацыяльна-палітычнай думцы, ідэолага рэфарматарскага руху ў Беларусі і Літве. Адукацыю атрымаў ва ўніверсітэтах Франкфурта-на-Одэры і Кёнігсберга. Абіраўся паслом ад шляхты Ашмянскага павета ў сейм Рэчы Паспалітай. Быў сакратаром у вялікага князя літоўскага і караля Польшчы Жыгімонта II Аўгуста. Унёс значны ўклад у развіццё грамадскай, палітычнай і прававой думкі ў Беларусі. Выступіў за рэформы ў сацыяльных і палітычных адносінах, правё і дзяржаўным кіраўніцтвам, распрацаваў канцэпцыю свабоды чалавека. У творчасці Воляна развіты некаторыя ідэі, выказаныя ў свой час Ф. Скарынам. Аўтар каля 30 работ (паэмыка-эпалагічны творы, палітыка-прававыя і этычныя трактаты, гаворкі). Пісаў на лацінскай мове. Адстойваў прынцыпы вераіспрымасці. Вёў палеміку з езуітамі, выкрываў рэакцыйны характар іх дзеянняў. Яго творы былі занесены ў Індэкс забароненых кніг. Памёр у 1610 годзе.

1900 год — у неба ўзляўся першы дырыжабль нямецкага авіяканструктара Фердынанда Цэлепена. Ён называўся LZ-1 (ЛЗ-1). Праўда, лётнае жыццё LZ-1 было кароткім — 17 хвілін. Менавіта столькі доўжыўся палёт дырыжабля над Боданскім возерам, а потым паветраны карэблё зваліўся ў ваду з-за паломкі руля вышыні. Выпрабавальнікі не пацярпелі, але дырыжабль у літаральным сэнсе спусціў дух, атрымаўшы некалькі праколаў. Аднак граф Цэлепін не паў духам і працягнуў эксперыменты. Праз 8 гадоў мадэль з парадкавым нумарам LZ-4 праймаўся ў паветры ўжо 12 гадзін, развіўшы хуткасць 40 міль у гадзіну. Крыху пазней з'явіліся дырыжаблі, здольныя перавозіць па 50 пасажыраў з багажом і яшчэ 12 тон грузаў і пошту. Гэтыя паветраныя машыны без цяжкасці здзісьнялі рэйсы паміж кантынентамі цераз Атлантычны акіян. А ў Першую сусветную вайну ваенныя выкарыстоўвалі дырыжаблі для разведкі, бомбардзіроўкі і перавозкі розных грузаў. Калі казаць пра саму машыну, то дырыжабль уяўляе сабой шкелетны каркас, на які падвешваюцца чатыры дызельныя рухавікі і гандола з кабінай пілотаў, пасажырскамі салонамі і грузаваым адсекам. У сярэдзіне каркаса ў яшчэ знаходзіўся газ — да 200 тысяч кубаметраў вадароду. І ў гэтым была галоўная праблема цэлепінаў: змешваючыся з паветрам, вадарод утвараў выбуховае рэчыва — сапраўдную грывучую сумесь. Некалькі вялікіх вылітых гэтым катастроф і прадвызначалі адмову ад падобных, трэба адзначыць, вельмі эканамічных транспартных сродкаў. Толькі ў апошні час цікавасць да дырыжабляў пачала адраджацца. Не ў апошнюю чаргу з-за таго, што сучасны газ не ўзгарэацца. А ў ліпені 1968 года ў Англіі на свет з'явілася рок-група, якая ўзяла сабе імя першых дырыжабляў — «Лэд Зэлепіны». Нават альбомы калектыву выпускаў у адпаведнасці з мадэлямі паветранага судна ЛЗ-1, ЛЗ-2, ЛЗ-3, ЛЗ-4...

1937 год — нарадзіўся (вёска Обчын Любанскага раёна) Анатоль Паўлавіч Дастанка — вучоны ў галіне цвёрдадальнай мікраэлектронікі, член-карэспандэнт (1986), акадэмік НАН Беларусі (1991), доктар тэхнічных навук (1979), прафесар (1979), заслужаны дзеяч навукі і тэхнікі Беларусі, заслужаны вынаходнік СССР. Аў

Народныя мудраслоўі

Нельга «без грошай на гаспадарку садзіцца!», або Пасаг як сімвал сямейнага дабрабыту

Яшчэ некалькі дзесяцігоддзяў таму падчас падрыхтоўкі вяселля вялікая ўвага надавалася абмеркаванню пасагу, Уласна кажучы, ён быў тым зыходным капіталам, з якога пачыналася самастойная жыццёвая маладоў сям'я, таму павінен быў складацца з розных прадметаў побыту.

Беларускія этнографы сцільныя лічыць, што пасаг складаўся з трох асноўных частак. Па-першае, у яго павінны былі ўваходзіць прадметы паўсядзённага ужытку: падушкі, пасцельныя рэчы, адзенне нявесты, адзенне жаніха. Па-другое, пасаг служыў пачаткам фарміравання ўласнай гаспадаркі, таму ў яго склад уваходзіла сваякая жывёла. Па-трэцяе, бацькі нявесты павінны былі паказаць памеры зямельнага надзелу, які пераходзіў ва ўласнасць маладой сям'і. У другой палове XIX ст. і першай палове XX ст. эквівалентам гэтай часткі пасагу сталі грошы: «Каб ажаніць сына па старым, дагэтуль захаваным звычаям, трэба пабудаваць яму асобны двор — гэта значыць, дом з усімі дваровымі будынкамі; даць агарод і дзялянку сенажці, а таксама і грошай, каб было за што значыць рукі, іншымі словамі — каб было з чым пачаць гаспадарнічаць. Каб выдць дачку замуж, трэба даць ёй пасагу — агарод, сенажць, грошы і добрую вопратку, таму што голюю ніхто не возьме». Абмеркаванне пасагу жаніха і нявесты адбывалася падчас сватаўства, запіні і звычайны: — Дасце кароўку, свінку, авечку і кацярынку (сто рублёў)!

— Ай, сватко, ужо кароўку ды свінку, а нашто ж кацярынку? — Тавай дачцэ ў чужых людзях удзвёж вяселей будзе — яна ды кацярынка!
Няродка бацькі з аднаго і з другога боку так і не прыходзілі да згоды наконт пасагу — тады сваіх маладых прызначалі адмысловаму сустрачу, якая звалася «на дагавор». Перамовы такога характару маглі доўжыцца не адну гадзіну і нават не адзін дзень. Лічылася вельмі непаважлівым, калі бацькі нявесты па якіх-небудзь прычынах спрабавалі «падарэктаваць» склад пасагу ці зусім адмовіцца ад яго падчас вяселля.
Бывала і так: бацька сватаў свайго сына адразу ж у некалькіх сем'ях. У гэтым выпадку перавага магла быць аддадзена той дзяўчыне, чыя «пасаг» аказваўся больш важкім. А каб потым ніхто з бацькоў не пайшоў «у адказ», складалі адмысловае паперу, якая называлася «перадшлюбная». У гэтым «дакуменце» падрабязна прапісвалася, што будзе дадзена за нявестай, а што за жаніхам:
— Ну, напишыце перадшлюбную, няхай ужо дзелу канец.
— Ці вы маім словам не верыце?
— Словы — вецер, а папера — грунт...
У некаторых месцах «шлюбныя запісы», ці «пераліс», складаў святар.

На Гарадзеншчыне перамовы пра пасаг звалі «лад». На «лад» ішлі ў чацвер у хату да нявесты, чужыя не запрашалі, збіраліся цесным сямейным колам. Гэты этап перадавальнага пераходу меў пажоўны характар. Кожны з бакоў мог яшчэ прыняць любое рашэнне, хоць, вядома, перавага была на баку радні жаніха. Акрамя таго, і сам жаніх меў магчымасць адмовіцца ад засватанай нявесты. Па папярэдняй дамоўленасці з жаніхам сват прасіў у бацькоў нявесты ўключыць у пасаг даволі вялікую суму грошай. І калі бацька не мог даць за дачку тачна «пасаг», жаніх вяртаў дзяўчыне яе падарункі і абавязкова — бутэльку з жытам, абвязаную палатном і поясам. Калі хлопец не верне гэты самы гадоўны аtryбу́т сватаўства, то будзе пракрыты дзяўчынай. Гэта тлумачылася так: «Не аддаў жыта, не будзе жыцця». Лічылася, што гэты аtryбу́т быў перадавальным абрадавым дзеяннем на працягу вяселля з будучым сямейным шчасцем дзяўчыны.

Так што сучасная шлюбная дамова (або «шлюбны кантракт») паміж жаніхам і нявестай — зусім не навацыя нашага прагматычнага часу. З даўніх часоў лічылася, што надзейнай асновай удалага шлюбнага з'яўлення не толькі ўзаемнае сімпатыя жаніха і нявесты, але і трывалы гаспадарка-эканамічны падмурок.
Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК

Мясціны, знітананыя з душой

«ЗАЛАТОЕ МАЁ ДАРАГАНАВА»

Чалавек нараджаецца на Зямлі на нейкім спецыяльна для яго адвядзеным месцы. Хто падбірае гэтае месца «прыязліва» — невядома. Але вось нам асабіста хочацца падзякаваць таму — невядомаму — за наша Дараганова, за тое, што жывём тут — на беразе ціхалынай Пічцы.

Здаецца, простая, звычайная вёска, што да 1939 года была мястэчкам, і звычайная рака, які шмат на Беларусі. Але гэта толькі здаецца. Не верыце? А вось тады паслухайце:

Калі б змог я жыццё пачаць нанова, Зноў сцяну б ля роднай ракі: Залатое маё Дараганова, Дарагія мае землякі.

У перыяд творчага захаплення гэтыя радкі напісаў беларускі паэт Янка Непачаловіч, які вучыў беларускаму слову ў Дараганавскай сярэдняй школе. І хоць нарадзіўся ён у вёсцы Мінкавічы Старадарожскага раёна, у базірнай сваёй любові прызнаўся менавіта Дараганаву, куды прывяла яго жыццёвая дарога і якое палубіў усім сэрцам. Цуд захаплення гэтай мясцінай прыходзіць ці не адразу і — назаўсёды.

Рака Пічца — гэта своеасаблівы абраз, амулет для вёскі. У канцы XIX стагоддзя гэтае месца для будучага паселішча было выбрана памешчыкамі Дараганова менавіта таму, што тут Пічца перасякаецца з грунтовай дарогай. Выдатная зямля для пабудовы чыгуначнай станцыі і сплава лесу па Пічцы, для пагрузкі яго ў вагоны.

Гэта ж толькі ўявіць сабе: за восем месяцаў 1896 года было пабудавана 40 кіламетраў чыгункі ад Асіповічаў да Старадарожска, дзве мураваныя станцыі, два раз'езды, два масты цераз раку, пад'езныя шляхі і інжынерныя канструкцыі. Пабудаваныя без бульдозераў, магутных бензасілаў, а пры дапамозе конных падвод, кірак, тачак, лома і рыдлёўкі. Як жа ўмелі

працаваць нашы дзяды і прадзеды! Чыгунка была прынята без адзінай зачэпкі, і вопыт яе пабудовы быў выкарыстаны па ўсёй тэрыторыі вялікай Расійскай імперыі.

Многае ў нашым Дараганаве падаецца адметным, выключным, не такім, як усюды. Да рэвалюцыі ў маёнтку Лізаветы Дараган была скрыпка слаўтага італьянскага майстра Страдывары. Гукі незвычайнай скрыпкі зачароўвалі ўсіх, хто праходзіў пад вокнамі панскага маёнтка. Сляды рэдкага інструмента абрываюцца ў Асіповічах у 50-я гады XX стагоддзя.

Пасля рэвалюцыі ў былым маёнтку арганізавалі дзіцячы дом. У час Вялікай Айчыннай вайны ён быў разабраны фашыстамі і паліцаямі. Пасляваенныя дзеці-сіроты спалі па некалькі чалавек на адным сэнніку, накрытачыся поцілкамі, без коўдраў і падушак... А праз дзесятак гадоў дзіцячы дом у Дараганаве стаў адным з лепшых у рэспубліцы. І гэта дзякуючы яго кіраўніку, афіцэру-ардананосу, лётчыку-бортмеханіку Юрыю Яшчанку, які стаў заслужаным настаўнікам БССР.

Калі выхаванцы з дзіцячага дома паступалі вучыцца далей у іншыя месцы, то выкладчыкі гэтых навучальных устаноў дзівіліся рознабаковай адукцацый перакурніку: «Дзе і якую школу скончылі?» — аказвалася, што выскочы дзіцячы дом. Але ведалі яны мастакоў, кампазітараў, паэтаў і празаікаў, з многімі сустракаліся на творчых сустрачках. Умелі такіх сабе адзенне, рабці змбілю сваімі рукамі, канструаваць мадэлі караблёў і самалётаў, даць кароў, касіцы, хадзіць за плугам, будаваць — і пры гэтым усім мелі высокі ўзровень ведаў!

Юрыю Яшчанку з кожных курсаў прывозіў два чамаданы кніг, і дзетдамоўцы ішлі сустракацца ў яго — бацьку! — як адказвалі на пытанне высокаду: «Каго сустракаеце?» Трыццаць два шатмесячныя перыядычныя выданні падпісваў дырэктар за свае ўласныя сродкі і чытаў кожны

вечар да глыбокай ночы. Сам — гісторык па спецыяльнасці — іграў на баяне, гітары, піяніна, прыгожа спяваў, докламаваў, займаўся авіямадэльным спортам. Перасяліўся ў асобны дом у апошняю чаргу — пасля ўсіх настаўнікаў.

Аўра такіх незвычайных людзей пануе над Дараганавам. Вёска стала калыскай доктара гістарычных і філасофскіх навук, прафесара Гіера Ліўшыца; доктара філагічных навук, прафесара Галіны Тварановіч (Сяўрук); вядомага вучонага-мовазнаўцы Яўгенія Рамановіч; вядомай журналісткі і паэтыцы Вялікіх Вараб'ёвай.

Дараганавскае лясніцтва шырока вядома сваімі вальшчыкамі лесу — прырэрамі і чэмпіёнама рэспублікі і нават свету. Гэта — Аляксандр Зіхіч, Анатоль Сямёнаў, Ігар Падэра, Руслан Караленя, Дзмітрый Караткевіч. Якім апошні і стаў чэмпіёнам свету сярод юніёраў.

Такой жа апантанай і ўлюбёнай у свой край была і Зінаіда Верашчака, якая стварыла школьны краязнаўчы музей. Гэтай восенню яму будзе ўжо 30 гадоў. Цяпер тут больш за 3000 экспанатаў, да 1000 чалавек экскурсантаў праходзіць штогод па залах вясковскага музея. Якім бываюць замежныя госці ў раёне — усіх вязуць у Дараганавскі музей, які вядома далёка за межамі рэспублікі сваёй пошукавай работай.

Да Вялікай Айчыннай вайны ў Дараганаве была синагога, у час вайны — царква. Цяпер царква дабудоваецца, і кіруе апошнія два гады яе пабудовай суд-бацюшка, «вясёлы манах» (як празвалі яго вяскоўцы), іерманах айцец Максім (Юндзіл). У свае гады (а яму 31) ён ведае чатыры так званыя «мёртвыя» (лацінскую, грэчаскую, іўрыт, стараславянскую) і тры сучасныя замежныя мовы (польскую, нямецкую і англійскую). Выдатна размаўляе на беларускай мове. На Вадохрышча акупаецца ў лядзяную ваду Пічцы, вядзе службы таксама ў храме ў Прошчы, дзе плануецца заснаванне мужчынскага ма-

настыра. Цяпер на малельні і літургіі ў мясцоваю царкву едуць людзі і з Асіповічаў, і са Старых Дарог, і з Бабырскага. Наша царква стала своеасаблівым мясцёрскім цэнтрам, куды звяртаюцца людзі, якія хочуць перайсці з іншых веравызнанняў у праваслаўе. І безумоўная заслуга ў гэтым настаўляецца айца Максіма.

Пасля Вялікай Айчыннай вайны да нас у Дараганова ехалі нават з Мінска, вось толькі не ў царкву (яе тады ўжо не было), а па самагонку. Так-так. Дараганова ў той час уваходзіла ў склад Старадарожскага раёна Мінскай вобласці. Адзін вялікі чыгуначны начальнік (яго іменем, дарэчы, названа вуліца ў Мінску) ездзіў на дрызіне з Мінска ў Дараганова менавіта за старадарожскай самагонкай. Таксама адметнасць. Старадарожскую гарэлку добра ведалі па ўсім Савецкім Саюзе. Што ні кажу — бранд!

А якое маглі быць Дараганова цяпер, калі б не тры брацкія магілы, якія засталіся пасля Вялікай Айчыннай вайны. У іх пахаваны больш за 200 чалавек — больш за 200 сусветаў. А колькі дараганавцаў ляжыць у іншых месцах, дзе на полі бою засталася іх смерць? У пачатку 1940-х гадоў у вёсцы жыло калі тысячы чалавек, цяпер засталася менш за чатырыста. Як і ўся Беларусь, вёска не аднавіла даваенную колькасць сваіх жыхароў.

Але дзякуючы чыгунцы, пабудаванай пад кіраўніцтвам Восіпа і Мацвея Дарагану, вёска не перайшла ў разрад неперспектыўных. Яна жыве! Нараджаюцца дзеці, унукі, з часам з'яўляцца праўнікі.

Паліцьяны яны адсюль далёка ў вярэйці застануцца тут, каля вёскаў дубоў віць сваё гняздо — не так важна. Гадоўнае, што ў іх душы будзе адчуванне роднай зямлі, Радзімы, Бацькаўшчыны праз вобраз мілага сэрцу Дараганова.

Жанна КАРАЛЕНЯ, дырэктар Дараганавскага школьнага краязнаўчага музея, Асіповіцкі раён, Магілёўская вобласць.

Шануй сваё

Геральдычная калекцыя

ГОНАР РАДАВОДУ

ПЕЛІКАН
У чырвоным полі сярэбраны пелікан корміць птушанят крывёю з уласных грудзей.
Гербакарыстальнікі: Багавіч, Багавіці, Багавіцінаў, Багавіцінаў, Ільяшэвіч, Імбра, Коцел, Лагіновіч, Лакіцін, Латрыновіч, Лякіцін, Ляўда, Міцінскі, Мурза, Паліцка, Піляр, Прасцэвіч, Ягмін.

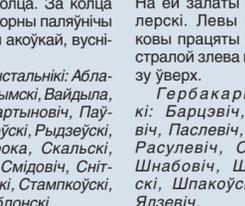
СЛЕПАВОРАН (ЗМЕНЕНЫ)
У блакітным полі дзве сярэбраныя стралы з чорнымі вастрыямі, адна над адной, вастрыямі направа. Наверсе сярэбраны воран з залатым персячкінам у дзюбе. Крылы ўзняты, направа абярнуты.
Гербакарыстальнікі Ліпоўскі.

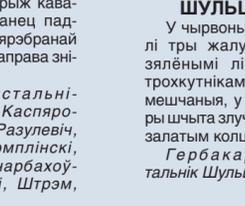
БЕЛАРУСКІЯ ШЛЯХЕЦКІЯ ГЕРБЫ

Вядучы рубрыкі Уладзімір КРУКОЎСКІ.

СУХАКАМНАТЫ
У чырвоным полі залаты мальчынскі крыж, ніжні канец у выглядзе колца. За колца падвешаны чорны паляўнічы рог з залатою акоюкай, вусніком направа.
Гербакарыстальнікі: Аблачынскі, Аўлачымскі, Вайдэла, Драбовіч, Мартыновіч, Паўловіч, Пянькоўскі, Рыздзевіч, Савіцкі, Сарока, Скальскі, Сляндзінскі, Смідовіч, Снітко, Стаймоўскі, Стампоўскі, Храноўскі, Яблонскі.

ШАПТЫЦКІ
У чырвоным полі сярэбраная падкова гакамі ўніз. На ёй залаты крыж кавалерскі. Левы канец падковы працяты сярэбранай стралой злева направа знізу ўверх.
Гербакарыстальнікі: Барцэвіч, Каспяровіч, Паслэвіч, Разулевіч, Расулевіч, Самплінскі, Шнабовіч, Шнарбахоўскі, Шпакоўскі, Штрэм, Ядзевіч.

ШЫРМА
У блакітным полі сярэбраная падкова гакамі ўніз. На ёй — сярэбраная страла вастрыём уверх.
Гербакарыстальнік Шырма.

ФОТА АЛЕКСАНДРА КУШЧАНКА

ФОТА АЛЕКСАНДРА КУШЧАНКА

Кулінарная Энциклапедыя

Мікалая Нікіфароўскага

Атрутай маёю
Хто стаў залівацца,
Астаўце надзею
Мець шчасце ў хатцы.

Мець шчасце, багачце,
Жыць згодна з раднёю,
Спакою зазнаці,
Не плакаць душою.

Янка КУПАЛА. «Гарэлка». І зноў пра беларускія напоі. На мой погляд, гарэлка (сумесь рэактыфікаванага этылавага спірту са змякчанай вадою) — гэта суровы, жорсткі і абязлічаны напоі. Але яна не заўсёды была такой. З даўніх часоў распаўсюджаным ва ўсім свеце спосабам атрымання алкаголю была дыстыляцыя — перагонка ў простым перагонным кубе збраджанага сусла расліннага паходжання (часцей за ўсё з зерня жыта ці аржаной мукі). Прычым для атрымання якаснага напою перагонка рабілася 3-4 разы. Толькі дыстыляцыя з доўгімі захавачым водар зыходных прадуктаў, іх складаны і тонкі букет. Нездарма ж лепшыя нацыянальныя напоі са шматвекавай гісторыяй (такія, як віскі, грапа, палінка, ром, сакэ, ракія, тэкіла, чача і іншыя) з'яўляюцца дыстылятамі. Наша самагонка — таксама дыстылят. Вільям Пахлебкін лічыць, што вінакурства ўзнікла на тэрыторыі Вялікага Княства Літоўскага — сярэднявечныя цэнтры смалкурства. З тых часоў буйныя панскія і шляхецкія двары мелі ўласныя бровары (вінакурні) і піваварні, дзе працавалі прафесійныя дваро-

АД ГАРЭЛКІ БУДЗЕ РОЗУМ МЕЛКІ

вья работнікі, а перагонны куб быў амаль у кожнага заможнага гаспадарка. Калі пасля адмены прыгоннага права многім дваровым работнікам прыйшлося шукаць працу, бо зямельных надзелаў яны не мелі, бацька Адама Багдановіча, прыгонны кухар Юрый Лук'янавіч, з сумам узгадаваў аб ранейшых жыццях: «Грошы мало плацілі, а на адзёжыну хватало. І так і я ў свой час вельмі зацікавіў Уладзіміра Караткевіча: розныя віды лікёраў, налівак і хатняга віна. Нікіфароўскі піша, што для таго, каб гарэлка стала больш «забарыстай», і моцнай, яе рабілі настоенай на перцы і «галгане» (імбры), а розныя падсалоджаныя гарэлки карысталіся меншым попытам. Між іншым, Рамуальд Падбярэскі ў артыкуле «Бярэзінская бітва» піша, што пасля вайны 1812 года ў панскіх маёнтках засталася працаваць шмат палонных салдат арміі Напалеона — выдатных дыстылятараў. Таму ў беларусаў існавалі моцныя традыцыйныя вырабы самабытных алкагольных напоёў, якія з цягам часу былі страчаны. Чаму? Таму што пасля вайны 1812 года і падаўлення паўстанняў пад кіраўніцтвам Тадэвуша Касцюшкі і Кастуся Каліноўскага ў шляхты, якая ваявала на баку Напалеона і паўстанцаў, адбіралі маёнткі і перадавалі іх расійскім памешчыкам і царскім фаварытам. Таму што ўказам 1868 года бы-

ло канчаткова ліквідавана шляхецкае сааслоўе былога ВКЛ. Таму што ў сярэдзіне XIX стагоддзя былі створаны апараты, здольныя ў прамысловых маштабах вырабляць танны спирт мацункам да 96° з высокай ступенню ачышчэння ад прымесяў. Таму што з 1895 года Расія аднавіла манопольна на вырэй і продаж моцных алкагольных напоёў. Таму што пасля ўсталявання рэвалюцыі была астралявана дыктатура пралетарыята, ліквідаваны пануючыя сааслоўі і высланы ў Сібір найбольш разумныя і заможныя сяляне. Таму што продаж гарэльных напоёў складае значную частку бюджэту краіны. Вось чаму малаверагодна, каб дыстыляты перамаглі рэактыфікаты. І яшчэ адна несуццэвальная выснова: да таго часу, пакуль бюджэт любіць краіны будзе абспраца на продаж гарэльных напоёў, змаганне з алкагалізмам не будзе мець сэнсу. А «гарэльная» культура — гадоўна крыніца смяротнасці нашага сельшчытва, якая прыводзіць да вымірання нацыі, дэградацыі сацыяльнага асяродку, павелічэнню злачыннасці... Дарэчы, адначасовае ўжыванне 400 грамаў неразбаўленага этылавага спірту (95-96°) з'яўляецца смяротнай дозой для сярэднястатыстычнага чалавека. Хочаце правесці эксперымент? Не раю. І хаця гарэлка ўзнікла ў сярэднявеччы, яна паспела зама-

цавацца як неабходны элемент календарных свят і абрадаў земляробчага календара беларусаў. Вяселле, радзіны, хрэсьбіны не абыходзіліся і не абыходзяцца з гэтай напояю, які прыносіць людзям больш гора, чым радасці. Аб гэтым сведчаць і шматлікія прымаўкі: «Хто п'е, той доўга не жыве», «Хто па гарэлку хадзіць, той сам сабе шкодзіць», «Ад п'янага сам Бог уцякаў», «Гаспадар у карчме п'е і скача, а гаспадарка плача».

Пры прыёме гасцей існавалі пэўныя застольныя рытуалы і звычкі. Так, гаспадар спачатку наліваў чарку сабе і, звяртаючыся да каго-небудзь з гасцей, гаварыў тост у яго гонар. **Міхал тут чарку налівае.** — Ну, да каго ж мне піць? — **Пітае, Гасцей абводзячы вачыма.** — **Пускай і гасця, пачні з Яхіма.**

Потым ён выпіваў гарэлку і наліваў чарку таму, каго вітаў. Той працягваў раі. — **За ваша, госцейкі, здароўе!** — **І пасля гэтага прыспоўя Міхал куляе гарбу жога; Глынуў і чарку абцірае, Яхіму чарку налівае.**

Якуб Колас. «Новая зямля». «Налівай, бо не ядуць!», то раз іншы раз кажуць: «Налівай, бо ўсё з'ядуць!»
А вы ведаеце, шануюныя чытачы, якая гарэлка з'яўляецца самай дарагой у свеце? Не? Дык вось, у Шатландыі вырабляюць гарэлку «Diva», кошт якой складае ад 4000 да 1 млн. долараў за бутэльку ў залежнасці ад яе аздаблення...
Колькі слоў пра гарачыя напоі. У сярэдзіне XIX стагоддзя сяляне зрэдку бачылі, як п'юць «салодкі чай з сахарами», пад чым яны ра-

адтуль вычэрпвалася чаркай або спецыяльным карцом.

Яшчэ адным з застольных звычайў быў прымуся — настойлівае ўгаворванне гасцей за хлебасольным сталом. Пры яго недахопе госці потым казалі: «Усяго досыць было — і гарэлка, і яды, але толькі прымуся не было». І калі раней гаварылі: «Налівай, бо не ядуць!», то зараз іншы раз кажуць: «Налівай, бо ўсё з'ядуць!»

А вы ведаеце, шануюныя чытачы, якая гарэлка з'яўляецца самай дарагой у свеце? Не? Дык вось, у Шатландыі вырабляюць гарэлку «Diva», кошт якой складае ад 4000 да 1 млн. долараў за бутэльку ў залежнасці ад яе аздаблення...
Колькі слоў пра гарачыя напоі. У сярэдзіне XIX стагоддзя сяляне зрэдку бачылі, як п'юць «салодкі чай з сахарами», пад чым яны ра-

зумеі і чай, і каву без розніцы. Нікіфароўскі прыводзіць такі факт: пры фарміраванні Вяльшчэўскага павета самавары былі толькі ў пісары ды ў карчме, а ўжо ў канцы стагоддзя на сельскіх святах (вяселле ў вёсцы Цыкалава) пачаў з'яўляцца чай, які заварвалі так: у самавар на 20 літраў засыпалася добрая жменя чаю, налівалася вада, і самавар награвалася. Дарэчы, у гэтых вёсках была характарна назва «чай», а не «гарбата». Куплены на кірмашы або атрыманы ў падарунок чай на заўбываўся для дарагіх гасцей або на той выпадку, калі «трэба было грудкі выпарыць» (выпіць нечага гарачага). У іншых выпадках для заваркі выкарыстоўвалі лекавыя зёлкі і карнічыкі, якія варыліся (або «таліліся») ў закрыхлым гаршчу, а адвар ужываўся ў якасці лекавага сродку.
Аляксандр ВАШЧАНКА.

А зараз рэцэпт вішнёвай настойкі, якую я раблю кожнае лета і якая вельмі падабаецца жанчынам. Спелыя вішні насыпаю ў шкляную 10-літровую бутлю амаль да самага верху, засыпаю цукрам (калі саце свежы мёд — наліваю паўлітра для водару). На бутлю — накрывка. І пакідаю на сонечным месцы, на верандзе, прыкладна на месяц. Перайдчычна на смак падсыпаю цукар. Потым, у залежнасці ад мяркуемай моцы будучага напою, наліваю ў бутлю 1-2 бутэлькі гарэлки і зноў пакідаю на месяц. Зліваю настойку — яна гатова для ўжывання, а ў яе да наліваю 2 бутэлькі гарэлки і пакідаю ў кладуцы да вясны. На Вялікдзень будзе гатовы цудоўны духмяны напоі, які ў кране не купіш. З застольных «п'яных» вішань, залітых растопленым шакаладам і абсыпаных таўчонымі арэхамі, можна зрабіць смачны дэсерт. А калі вішні спачатку на месяц заліць спіртама або гарэлкай, а ўжо потым дадаць цукар, то атрымаецца наліўка.

ФОТА АЛЕКСАНДРА КУШЧАНКА

Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Наименование	Характеристика
Наименование объекта, краткая характеристика, адрес расположения	капитальное строение, инв. № 452/С-6960 (назначение – здание специализированное коммунального хозяйства, наименование – станция обезжелезивания) 1981 г.п., площадью 130,5 кв.м, количество этажей – 1, фундамент – ленточный бетонный, материал стен – кирпич силикатный сплошной кладки, перегородки – кирпич силикатный, перекрытия чердачные – железобетонные панели, крыша – совмещенная рулонная, полы – бетонные, плиточные, расположенное по адресу: Гродненская область, г.п. Зельва, ул. Булака, 34А; - капитальное строение, инв. № 452/С-6961 (назначение – здание специализированное коммунального хозяйства, наименование – насосная станция) 1981 г.п., площадью 34,4 кв.м, количество этажей – один, фундамент – ленточный бетонный, материал стен – кирпич керамический сплошной кладки, без перегородок, перекрытия чердачные – железобетонные панели, крыша совмещенная рулонная, полы – бетонные, расположенное по адресу: Гродненская область, г.п. Зельва, ул. Булака, 34Б.
Земельный участок, на котором расположен объект	Кадастровый номер 422655100001001619, площадью 0,3734 га (назначение – земельный участок для размещения объектов неустановленного назначения (обслуживание сооружений насосной станции))
Начальная цена продажи	196 000 000 (сто девяносто шесть миллионов) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	9 800 000 (девять миллионов восемьсот тысяч) белорусских рублей
Продавец	231940, Гродненская область, г.п. Зельва, ул. Булака, 34, тел./факс 8 01564 245 39
Организатор торгов	Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел. 41 98 32, 41 98 34
Условия аукциона	Вовлечение в хозяйственный оборот в течение двух лет с момента покупки
Условия оплаты	По договоренности сторон
Срок заключения договора купли-продажи	Не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов
Номер р/с для перечисления задатка	р/с 3012579170017 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской области, БИК 153001739, УНП 500833225.

Аукцион состоится 07 августа 2013 г. в 11.00 по адресу: Гродненская область, г. Гродно, ул. Врублевского, 3, 209

К участию в аукционе допускаются физические лица, юридические лица и индивидуальные предприниматели, подавшие организатору аукциона в названный в извещении срок заявление с приложением необходимых документов и внесшие в установленном порядке на указанный в извещении текущий (расчетный) счет сумму задатка, получившие билеты участников аукциона с указанием даты регистрации заявления и заключившие с организатором аукциона соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона.

Для участия в аукционе в указанный в извещении срок в Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки» подается заявление на участие в аукционе со следующими документами: заверенная банком копия платежного поручения о внесении суммы задатка на текущий (расчетный) счет, указанный в извещении; **юридическим лицом – резидентом Республики Беларусь** – копия документа, подтверждающая государственную регистрацию юридического лица; **индивидуальным предпринимателем** – документ, подтверждающий государственную регистрацию индивидуального предпринимателя, и его копия, которая заверяется организатором аукциона; **юридическим лицом – нерезидентом Республики Беларусь** – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения; документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с удостоверенным переводом на белорусский или русский язык.

При подаче документов на участие в аукционе организатору аукциона предъявляются: представителем юридического лица, индивидуального предпринимателя – доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность этого представителя; физическим лицам – документ, удостоверяющий личность физического лица; представителем физического лица – доверенность и документ, удостоверяющий личность представителя.

Принимая участие в аукционе со всеми необходимыми документами заканчивается в установленные организатором аукциона день и время, указанные в извещении. Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются. Сроком поступления заявления является дата его регистрации в журнале регистрации заявлений на участие в аукционе. Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, но не позднее чем за 3 календарных дня до назначенной даты проведения аукциона, о чем организатором аукциона извещаются участники аукциона.

В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов. Если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним лицом, предмет аукциона продается этому лицу при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209 с 8.30 до 17.30. Последний день приема заявлений – 06 августа 2013 г. до 15.00.

Телефон для справок: 41 98 32, 41 98 34 – Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки».

Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Наименование	Характеристика
Наименование и краткая характеристика объекта	Автопавильон в а.г. Белянки (инв. № 421/С-2810), площадью 25 кв.м, год постройки – 1988, фундамент – бутобетонный, стены – кирпичные, крыша – шиферная, полы – плитка, печное отопление – печь изразцы, электропроводка – скрытая, радио – ретрансляционная сеть, телефон – кабелировка, вентиляция – вентканалы.
Местонахождение объекта	Гродненская область, Вороновский район, Белянковский с/с, аг. Белянки, ул. Виленская, 98А
Земельный участок	Кадастровый № 421380401152000009, площадью 0,0747 га, назначение – эксплуатация и обслуживание здания автостанции
Начальная цена продажи	37 440 000 (тридцать семь миллионов четыреста сорок тысяч) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	3 744 000 (три миллиона семьсот сорок четыре тысячи) белорусских рублей
Продавец	Филиал «Автомобильный парк № 14 г.п. Вороново» ОАО «Гроднооблавтотранс», 231391, г.п. Вороново, ул. Октябрьская, 55а
Организатор торгов	Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Гродно ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел. 41 98 32
Условия аукциона	Аукцион без условий
Условия оплаты	По договоренности сторон
Срок заключения договора купли-продажи	Не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов
Номер р/с для перечисления задатка	Р/с 301 257 917 0017 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской области, БИК 153001739, УНП 500833225

Аукцион состоится 05 августа 2013 г. в 11.00 по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209.

К участию в аукционе допускаются юридические лица, индивидуальные предприниматели и физические лица, подавшие организатору аукциона в названный в извещении срок заявление с приложением необходимых документов и внесшие в установленном порядке на указанный в извещении текущий (расчетный) счет сумму задатка, получившие билеты участников аукциона с указанием даты регистрации заявления и заключившие с организатором аукциона соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона.

Для участия в аукционе в указанный в извещении срок в Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки» подается заявление на участие в аукционе со следующими документами: заверенная банком копия платежного поручения о внесении суммы задатка на текущий (расчетный) счет, указанный в извещении; **юридическим лицом – резидентом Республики Беларусь** – копия документа, подтверждающая государственную регистрацию юридического лица; копии учредительных документов; **индивидуальным предпринимателем** – документ, подтверждающий государственную регистрацию индивидуального предпринимателя, и его копия, которая заверяется организатором аукциона; **юридическим лицом – нерезидентом Республики Беларусь** – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения; документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с удостоверенным переводом на белорусский или русский язык.

При подаче документов на участие в аукционе организатору аукциона предъявляются: представителем юридического лица, индивидуального предпринимателя – доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность этого представителя; физическим лицам – документ, удостоверяющий личность физического лица; представителем физического лица – доверенность и документ, удостоверяющий личность представителя.

Принимая участие в аукционе со всеми необходимыми документами заканчивается в установленные организатором аукциона день и время, указанные в извещении. Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются. Сроком поступления заявления является дата его регистрации в журнале регистрации заявлений на участие в аукционе. Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, но не позднее чем за 3 календарных дня до назначенной даты проведения аукциона, о чем организатором аукциона извещаются участники аукциона.

В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов. Если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним лицом, предмет аукциона продается этому лицу при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209 с 8.30 до 17.30. Последний день приема заявлений 02 августа 2013 г. до 15.00.

Телефон для справок: 41 98 32 – Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки». Дополнительная информация: www.ino.by

15 июля 2013 г. в 10.30 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Брестский КСМ». Повестка дня: 1. О совершении сделок Общества. Местонахождение ОАО «Брестский КСМ»: г. Брест, ул. Гоздецкого, 28. Место проведения собрания: г. Брест, ул. Гоздецкого, 28. Время регистрации в день проведения собрания с 10.00 до 10.30. При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера – доверенность). С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 08.07.2013 г. (с 10.00 до 16.00) по месту нахождения Общества. Совет директоров. УНП 200295903

Трастбанк Уважаемые вкладчики ЗАО «Трастбанк»!

Информируем вас о том, что с **5 августа 2013 г.** в отношении приведенных ниже вкладов будут действовать новые условия по вкладам (депозитам) физических лиц в евро:

Вид вклада (депозита)	Раневе действующий размер процентных ставок	Новый размер процентных ставок
«Конверсионный» 36 месяцев*	6 %	5 %
«Успешный+1 %»	6 %	5 %
«Успешный» 3 года *	6 %	5 %
«Рождественский подарок 5 лет»**	4 %	3 %
«Рождественский подарок 5 лет + 15%»**	4 %	3 %
«Шварка»	6 %	5 %

* В том числе до значения 4,9 (Четыре целых, 9) процентов годовых снижается процентная ставка за фактический срок пользования вкладами (депозитами) свыше 6 месяцев при снятии вклада до истечения его срока по вкладам (депозитам) «Успешный» (оформленные в период с 15.09.2010 до 11.04.2011), «Конверсионный» 36 месяцев.

** В том числе до значения 3 (три) процента годовых снижается процентная ставка за фактический срок пользования вкладами (депозитами) свыше 6 месяцев при снятии вклада до истечения его срока.

По возникшим вопросам Вы можете обратиться в контакт-центр Банка (465 – с мобильного, 8 801 100 33 33 – бесплатный номер для звонков с городского телефона).

ЗАО «Трастбанк». УНП 100789114. Лич. № 14 от 26.04.2013 г. НБ РБ

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА Государственное предприятие «Минский областной центр инвентаризации и приватизации» (организатор аукциона) по поручению Открытого акционерного общества «Вишневка-2010» (продавец) проводит повторный открытый аукцион по продаже недвижимого имущества в составе:

здание специализированное для обработки древесины и производства изделий из дерева, включая мебель, наименование – здание столярной мастерской, общей площадью 219,4 кв.м. (инв. №600/С-102244), на земельном участке площадью 0,5562 га (предоставлен на праве постоянного пользования) по адресу: Минская область, Минский район, Юзюфский с/с, аг. Юзюфowo.

Начальная цена с НДС – 416 860 800 бел. руб.

Задаток 10% от начальной цены (41 686 000 бел. руб.), перечисляется: резидентами РБ на р/с № 3012108260016; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на р/с: в евро (EUR) – 3012108260032; в долларах США (USD) – 3012108260029; в российских рублях (RUB) – 3012108260045; в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», БИК 153001369, г. Минск, УНП 690324015 государственное предприятие «Минский областной центр инвентаризации и приватизации».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 5 (пяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 30 (тридцати) банковских дней после заключения договора купли-продажи, если иное не предусмотрено договором купли-продажи. Затраты на организацию и проведение аукциона возмещает победитель торгов (покупатель).

Предыдущее извещение о проведении торгов опубликовано в газете «Звязда» от 08.06.2013.

Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.rlt.by.

Аукцион состоится **10.07.2013 в 12.00** по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **09.07.2013** до 12.00 по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224 61 34, (8029) 102 21 17.

Минский районный исполнительный комитет 2 августа 2013 г. проводит открытый аукцион по продаже земельных участков в частную собственность граждан Республики Беларусь в Минском районе

№ лота	Адрес земельного участка	Кадастровый номер	Площадь земельного участка	Целевое назначение	Инженерная инфраструктура *	Расходы по подготовке документации (рублей)	Начальная цена земельного участка (рублей)	Задаток (рублей)
1	Горанский с/с, д. Крылово	623681310101000086	0,1013 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	4 662 729	70 000 000	14 000 000
2	Ждановичский с/с, д. Дегтяревка, участок № 7	623681702101000295	0,0868 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	2 657 176	198 000 000	39 600 000
3	Ждановичский с/с, д. Дегтяревка, участок № 8	623681702101000296	0,0806 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	2 625 200	184 000 000	36 800 000
4	Ждановичский с/с, д. Ляховщина, участок № 1	623681706601000175	0,1350 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	2 796 136	78 000 000	15 600 000
5	Ждановичский с/с, д. Ляховщина, участок № 2	623681706601000176	0,1350 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	2 797 468	78 000 000	15 600 000
6	Ждановичский с/с, аг. Ратомка, ул. Заречная, участок № 1	623681708601002865	0,0645 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество	4 625 940	112 000 000	22 400 000
7	Ждановичский с/с, аг. Ратомка, ул. Заречная, участок № 2	623681708601002864	0,0666 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество	4 625 940	116 000 000	23 200 000
8	Ждановичский с/с, аг. Ратомка, ул. Озерная, участок № 1	623681708601002866	0,1500 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество, газ	4 625 940	365 000 000	73 000 000
9	Ждановичский с/с, аг. Ратомка, квартал № 2, участок № 35	623681708601002856	0,1500 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	3 056 150	187 000 000	37 400 000
10	Ждановичский с/с, аг. Ратомка, квартал № 2, участок № 36	623681708601002857	0,1250 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	3 292 820	156 000 000	31 200 000
11	Ждановичский с/с, аг. Ратомка, квартал № 2, участок № 37	623681708601002858	0,1500 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	3 310 142	187 000 000	37 400 000
12	Ждановичский с/с, аг. Ратомка, квартал № 2, участок № 38	623681708601002859	0,1500 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	3 101 300	187 000 000	37 400 000
13	Ждановичский с/с, аг. Ратомка, квартал № 2, участок № 39	623681708601002855	0,1250 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	3 077 050	156 000 000	31 200 000
14	Крупницкий с/с, д. Аннополь	623683900101000175	0,1277 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество, газ, водопровод	5 153 604	81 000 000	16 200 000
15	Крупницкий с/с, д. Вишневка	623683902101000130	0,1437 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество	5 503 674	77 000 000	15 400 000
16	Крупницкий с/с, д. Дубинки	623683903101000052	0,1687 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество	660 566	45 000 000	9 000 000
17	Крупницкий с/с, д. Закуржжа	623683905101000127	0,1499 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество	4 567 073	50 000 000	10 000 000
18	Крупницкий с/с, д. Пятавщина	623683908101000377	0,1500 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество, газ	-	88 000 000	17 600 000
19	Крупницкий с/с, д. Столбуновичи, участок № 16	623683909101000095	0,1457 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество	-	106 000 000	21 200 000
20	Лощанский с/с, д. Бровки, участок № 67	623684001601000259	0,2362 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество, газ, водопровод	84 000	142 000 000	28 400 000
21	Михановичский с/с, д. Котяги, участок № 29	623684203601000206	0,1494 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество	-	95 000 000	19 000 000
22	Михановичский с/с, д. Плябанцы, участок № 3	623684205601000121	0,2414 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество, водопровод	2 000 000	96 000 000	19 200 000
23	Острошицко-Городокский с/с, д. Бродок	623685201101000172	0,1487 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество, водопровод	7 107 100	79 000 000	15 800 000
24	Острошицко-Городокский с/с, д. Раубичи	623685206601000936	0,1500 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество, газ	2 598 806	400 000 000	80 000 000
25	Папернянский с/с, д. Аронова Слобода, участок № 2	623685500101000247	0,1500 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	2 987 309	150 000 000	30 000 000
26	Самохваловичский с/с, д. Валицковщина	623686301101000097	0,1500 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	3 420 000	81 000 000	16 200 000
27	Сеницкий с/с, д. Подгай, участок № 2	623686604101000119	0,1500 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	2 280 240	125 000 000	25 000 000
28	Юзюфский с/с, д. Лысовичи	623688205101000087	0,1498 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	5 125 484	28 000 000	5 600 000
29	Юзюфский с/с, д. Лысовичи	623688205101000089	0,1500 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	5 125 484	28 000 000	5 600 000
30	Юзюфский с/с, д. Лысовичи	623688205101000086	0,1497 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	4 961 114	28 000 000	5 600 000
31	Юзюфский с/с, д. Лысовичи	623688205101000088	0,1499 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	4 961 114	28 000 000	5 600 000
32	Юзюфский с/с, д. Гатовино, участок № 3	623688202101000091	0,1442 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	4 425 640	23 000 000	4 600 000
33	Юзюфский с/с, д. Гатовино, участок № 4	623688202101000090	0,1209 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	4 570 160	19 000 000	3 800 000
34	Юзюфский с/с, д. Жуковка	623688203101000152	0,1500 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	-	5 085 600	35 000 000	7 000 000

Аукцион состоится по адресу: г. Минск, ул. Ольшевского, д. 8. Дата проведения: 02.08.2013 г. в 10.00. Заявления на участие и необходимые документы принимаются с 8.00 до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Ольшевского, д. 8, к. 416. Окончание приема заявлений и документов: 29.07.2013 г. в 17.00. Контактный телефон: 204-11-62.

Задаток за участие в аукционе на Лот 1 перечисляется на расчетный счет № 3641900000150 Горанского сельсовета, филиал № 614 ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ул. Червякова, 2, код 520, УНП 600052360, код платежа – 04901.

На Лоты 2–13 перечисляется на расчетный счет № 3641621030047 Ждановичского сельсовета, филиал № 614 ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ул. Червякова, 2, код 520, УНП 600052317, код платежа – 04901.

На Лоты 14–19 перечисляется на расчетный счет № 3641900000091 Крупницкого сельсовета, филиал № 614 ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ул. Червякова, 2, код 520, УНП 600052399, код платежа – 04901.

На Лот 20 перечисляется на расчетный счет № 3641900000046 Лощанского сельсовета, филиал № 614 ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ул. Червякова, 2, код 520, УНП 600228670, код платежа – 04901.

На Лоты 21–22 перечисляется на расчетный счет № 3641900000105 Михановичского сельсовета, филиал № 614 ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ул. Червякова, 2, код 520, УНП 6000303747, код платежа – 04901.

На Лоты 23–24 перечисляется на расчетный счет № 3641000000047 Острошицко-Городокского сельсовета, филиал № 614 ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ул. Червякова, 2, код 520, УНП 600052424, код платежа – 04901.

На Лот 25 перечисляется на расчетный счет № 3641900000134 Сеницкого сельсовета, филиал № 614 ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ул. Червякова, 2, код 520, УНП 600052409, код платежа – 04901.

На Лоты 28–31 перечисляется на расчетный счет № 3641900000147 Юзюфского сельсовета, филиал № 614 ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ул. Червякова, 2, код 520, УНП 600052332, код платежа – 04901.

К участию в аукционе допускаются физические лица, подавшие в комиссию в указанные сроки соответствующее заявление с приложением необходимых документов и внесшие в установленном порядке на указанный в объявлении расчетный счет задаток (задатки) в размере, порядке и сроки, определенные в извещении.

Гражданин, желающий участвовать в аукционе в отношении нескольких земельных участков, вносит задатки в размере, установленном для каждого из этих земельных участков.

Документы, необходимые для участия в аукционе:

- Заявление на участие в аукционе с указанием кадастровых номеров и адресов земельных участков.
- Документ, подтверждающий внесение суммы задатка (задатков) на текущий (расчетный) счет с отметкой банка.
- Гражданином – копия документа, содержащего его идентификационные сведения, без нотариального засвидетельствования (ксерокопия паспорта);
- представителем гражданина – нотариально удостоверенная доверенность.

При подаче документов на участие в аукционе граждане Республики Беларусь предъявляют паспорт гражданина Республики Беларусь, а представители граждан – документ, удостоверяющий личность.

Все желающие могут ознакомиться с документацией и земельными участками в соответствующем сельсовете.

Аукцион признается несостоявшимся в случае, если: ни один из участников аукциона в соответствии с решением комиссии не был признан победителем; заявление об участии в аукционе подано менее чем двумя участниками аукциона (в этом случае земельный участок предоставляется в частную собственность единственному участнику несостоявшегося аукциона, при его согласии, с внесением платы за земельный участок в размере начальной цены предмета аукциона, увеличенной на 5 процентов).

Внесение платы за предмет аукциона и возмещение затрат на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам аукциона документации, необходимой для его проведения, осуществляются в установленном порядке победителем аукциона в течение 10 рабочих дней со дня утверждения в установленном порядке протокола о результатах аукциона.

Местный исполнительный комитет не позднее 2 рабочих дней после внесения победителем аукциона платы за предмет аукциона, возмещения затрат на организацию и проведение аукциона, в том числе расходов, связанных с изготовлением и предоставлением участникам аукциона документации, необходимой для его проведения и выполнения условий, предусмотренных в решении об изъятии земельного участка для проведения аукциона и предоставлении победителю аукциона либо единственному участнику несостоявшегося аукциона, выдает ему выписку из названного решения, а также один экземпляр протокола о результатах аукциона.

** В разделе «инженерная инфраструктура» указаны коммуникации, к которым возможно подключение в указанном населенном пункте.*

Жывая гісторыя

«...І ДАГНАЦЬ НАС, ЯК ПЕСНЮ, НЯМОЖНА!»

У трэці раз у Мірскім замку прайшоў Міжнародны гістарычны фестываль «Спадчына стагоддзяў». Па сваіх маштабах Мірскі фестываль не мае аналагаў у Беларусі.

Мерапрыемства сабрала ўдзельнікаў з Беларусі, Расіі, Украіны, краін Заходняй Еўропы (Польшчы, Латвіі, Аўстрыі), а таксама Ізраіля і іншых краін. У Мір з'ехаліся найлепшыя глыбы гістарычнай рэканструкцыі, выканаўцы сярэднявечнай і фолк-музыкі, майстры старадаўніх рамёстваў, шоу-групы — усяго каля 800 чалавек.

Гэта была не простая імітацыя рыцарскага турніру, расказваюць удзельнікі, а самая сапраўдная рэканструкцыя. Адраджалася ўсё дасканалы да самых дробязяў: ад адзення і зброі да гербаў і імёнаў. Месца ў гэтай сярэднявечковай іерархіі знайшлася не толькі грозным рыцарам і чароўным дамам, але і простым сялянам, якія дапамагалі войнам (праўда, у бітвах не ўдзельнічалі).

Побач з рыцаршчам — сапраўдны сярэднявечковы кірмаш. Блазаны адпускаюць жарты на пацеху публіцы, «манахі» тут жа прадаюць індальгенцыі, а самыя сапраўдныя кавалі, не адыходзячы ад горна, рамантуюць узброеныя рыцараў, а ў перапынку куюць для расцэй сувеніры.

Галоўная ідэя фестывалю — максімальна дакладна ўзнавіць карціну сярэднявечнага рыцарскага турніру і жыцця паловага лагера. Гасці ўбачылі рэканструкцыю баёў і побыту XIV — XV стагоддзяў. У праграме былі кірмаш рамёстваў,

сярэднявечная гульні і танцы, музычныя канцэрты, пешы і конныя турніры, стральба лучнікаў, масавыя баі. Фестываль сумасцую рэканструкцыю матэрыяльнай культуры рыцарскіх турніраў і поўнакантактнага баі па правлах, якія існавалі ў XIV — XV стст. У адрозненне ад пастановачных, такіх паяўнікі адрозніваюцца дынамізмам, захоплваюць глядачоў сваім азартам і непрадказальнасцю. Праграма завяршылася вогненным шоу і салютам. Лета для ўдзельнікаў рэканструктарскіх клубаў — самы гарачы сезон. Наступны буйны фестываль адбудзецца на Міншчыне — у гонар перамогі ў Грунвальдскай бітве.

Антон ЗАПОЛЬСКИ.

Фота БЕЛТА

Фота БЕЛТА

ВІЦЕБСК СВЯТКАВАЎ У НЯБЁСАХ, НА ЗЯМЛІ І ВАДЗЕ

Аж тры дні ў сталіцы «Славянскага базару» святкавалі Дзень горада. Сёлета старажытнаму і вечно маладому Віцебску споўнілася 1039 гадоў. І няхай дата не круглая, але ж арганізатары святкавання размахам і мноствам падзей прыемна здзівілі нават старажыльнага горада, якія многае ўбачылі на сваім жыцці.

У Летнім амфітэатры адбыўся святотны канцэрт, а на галоўнай плошчы горада адбылася святотная дыскаўтка «З днём нараджэння, любімы горад!»

Субота, напэўна, стала самым насычаным падзеямі святотным днём. Таксама на плошчы Перамогі адбылася 5-я юбілейная выстава «Аўтарэтра-2013». І гараджане, і гасці ўбачылі аўта, на якіх ездзілі Сталін, Жукаў, іншыя вядомыя персаны, а таксама рарэзныя кабарыялет, пажарную машыну і іншыя аўта. Упершыню сярод экспанатаў на колах былі прадстаўлены дзіцячыя машыны, якія былі выраблены дзясяткі гадоў таму.

На рацэ Заходняя Дзвіна адбылося шыкоўнае воднае свята. Яно адкрылася групавым заплывам марафонцаў. Гледачы з інтэрэсам назіраў за тым, як сваё майстэрства дэманстравалі вядомыя і не вядомыя чыстэрны. Па вадзе прайшлі розныя спартыўныя судны, а таксама

Фота БЕЛТА

гарадскія цеплаходы — «Віцебск» і «Паўночная сталіца». І сёння ўжо не верыцца, што яшчэ некалькі гадоў таму гэтым пасажырскім суднам, якіх тады яшчэ і не было ў горадзе фестывалю, было б немагчыма прайсці па хваллях адной з галоўных рэк краіны. Разычыма Заходняй Дзвіны старанна пачыцілі, пашырылі, і цяпер у цэплы час года можна атрымаць асалоду ад воднага падарожжа на борце белага цеплахода.

Як заўсёды, затаішы дыханне, народ назіраў за тым, як сваё прафесійнае майстэрства дэманстравалі выратавальнікі. Пажарныя падарвалі любімым гораду і водны феерверк, струмені якога падаліся з пажарных чыстэрняў. Безумоўна, іх праца была годна

аддзячана самымі бурнымі апладысмантамі.

«Парад нявест» таксама стаў добрай традыцыяй, як і «Віцебскі вернісаж», на якім былі прадстаўлены творы народных майстроў, мастакоў, навучэнцаў...

Нямала гараджан сталі гасцямі на свядзе кнігі «Літаратура роднага краю», падчас правядзення якога працавала кніжная выстава, дзе можна было пазнаёміцца з п'сьменнікамі, паэтамі. Была арганізавана і выстава віцебскіх друкаваных выданняў і электронных сродкаў масавай інфармацыі.

І ў надыдзе ў горадзе было весела. На плошчы Перамогі арганізавалі канцэртна-забавальную праграму, спартыўны гульні.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

СТАРЭЙШЫ БЕЛАРУСКІ ТРАМВАЙ АДНОЎЛЕННЫ!

У Віцебску ў гонар 115-гадовага юбілею беларускага электрычнага транспарту зрабілі дакладную копію першага трамвая, які бегу па вуліцах горада. На жаль, у нашы дні гэты трамвай не зможа рухацца па рэйках, бо змянілася шырыня калей.

Трамвай можна ўбачыць на пастамеце каля Віцебскага трамвайна-тралейбуснага ўпраўлення.

— Роўна 115 гадоў таму ў правінцыйным Віцебску пасля Кіева, Ніжняга Ноўгарада, Днепрапятроўска з'явілася «электрычная дарога», па якой паехал «электрычная павозка», — сказаў падчас цырымоніі прэзентацыі адноўленага трамвая Васіль ПАУЛЮЧКОУ, начальнік унітарнага камунальнага транспартнага прадпрыемства «Віцебскае трамвайна-тралейбуснае ўпраўленне». — Да нашых дзён захаваліся будынак электростанцыі, які знаходзіцца непаладалёку ад Летняга амфітэатра. Гэтая станцыя давала не толькі ток для руху трамвая, а паралельна на вуліцах Віцебска з'явілася электрычнае асветленне.

Падчас святкавання юбілею беларускага электрычнага транспарту каля ўстаноўленай на манумент дакладнай копіі трамвая адбылося тэатральнае прадстаўленне. Відавочны падзеі дзякуючы акцёрам трапілі ў мінулае і ўбачылі, як першыя пасажыры са страхам навізна, але з вялікім інтарсам «учынілі» першы рэйс на трамвай.

А сцены трамвая — драўляныя!

Усе ахвотныя пасля таго, як старшын Віцебскага гарвыканка Віктар НІКАЛАЙКІН званкам даў дазвол для «руху» трамвая, змаглі пабываць унутры яго.

Адразу здзівіла, што трамвай унутры і звонку драўляны. Вельмі цікава было, знаходзячыся ў салоне, прычытаць аб'явы дарэвалюцыйных часоў. У прыватнасці, можна ўбачыць табліцы з надпісам «Такса за рэчы, пашкоджаныя пасажырамі ў вагонах трамвая, зацверджана гарадской управай». Дык вось, за пабітае

вялікае шкло можна было заплаціць 2 рублі 15 капеек — даволі вялікую суму. Для параўнання: рабочы за 16-гадзінны працоўны дзень атрымліваў да 60 капеек.

А на іншай копіі арыгінальнай таблічкі — «Абавязковыя пастанаўленні» (ад 1892 года) сярод іншага напісана, што пасажырскі рух павінен ажыццяўляцца з хуткасцю не больш за 14 верст у гадзіну. Побач надпіс пра час курсіравання трамвая. Аказваецца, ён мяняўся ў залежнасці ад пары года.

З архіўных матэрыялаў

У Віцебску дзейнічае на самрэч унікальны музей віцебскага трамвая, які стварылі ў 1966 годзе. У залах знаходзіцца больш за 2 тысячы экспанатаў. Сярод іншых можна ўбачыць дагавор з бельгійскім акцыянерным таварыствам, матэрыялы аб пуску ў Віцебску першага трамвая. Есць макеты вагонаў розных часоў...

Пабываўшы ў музеі, можна даведацца, што ў канцы 1890-х гадоў Віцебск уяўляў сабой невялікі губерньскі горад з насельніцтвам усяго каля 70 тысяч чалавек, з дробнай, слабаразвітай прамысловасцю, з вузкімі, крывымі вулачкамі, дзе-нідзе замощанымі каменем. Горад асвятляўся з дапамогай газавых ліхтароў. Транспарт горада быў прадстаўлены коннымі ламавымі і легкавымі коннымі фурманкамі.

Упершыню пытанне аб будаўніцтве трамвая ў горадзе Віцебску паўстаўла ў 1895 годзе. З ліпеня па лістапад названага года Віцебская гарадская управа прыняла тры заявы на будаўніцтва электрычнай жалезнай дарогі ў горадзе ад трох прэтэндэнтаў.

Па выніках галасавання гарадская дума паставіла даць канцэсію на ўстаноўку і эксплуатацыю трамвая ў Віцебску тэрмінам на 40 гадоў Фернану Гільёну, які быў прадстаўніком бельгійскага акцыянернага таварыства ў Бруселі. Дагавор аб гэтым пагадненні быў падпісаны 4 лютага 1896 года. Згодна з ім, Гільён абавяз-

ваўся пабудаваць электрычную чыгунку з усімі да яе прыладамі і рухомымі сродкамі.

Адзін з «параграфу» дагавора ад 4 лютага 1896-га прадугледжваў: «Гільён мае права

прычапных летніх вагонаў за межамі адкрыцця трамвая. Маторны вагон меў 32 месцы — 20 сядзачых і 12 стаячых.

18 чэрвеня 1898 года ўрачыста, пад гукі «трамвайнага

тоўня», а часам і пацешня. Вось некаторыя з іх:

«2 студзеня 1905 года, калі сеў у вагон, спытаў спадара кандуктара, калі пойдзе вагон? Ён знайдаў недалёкатна адказаў: «Калі прыйдзе, тады і сядзе». Арыст К.П. Арлоў»

«19 студзеня 1905 года. Больш за тыдзень, як я заявіў, што дзверы ў вагоне № 105 не значыцца. Дзверы не паставілі і дагэтуль. Гэта выклікае зубны боль. Надворны саветнік Глутынь».

«12 кастрычніка 1907 года. Прашу запатрабаваць ад кандуктара № 51, па якім правае спяганне з мяне 5 капеек за квіток, калі я знаходжуся ў форме, але без фартуха? Гімназістка Марыінскай гімназіі Яхіна».

«Увогуле не разумею, чаму кандуктары зачыняюць дзверы вагонаў, калі на вуліцы так цёпла. Бо ў вагонах немагчыма сядзець».

Пры падрыхтоўцы гэтага артыкула выкарыстаны матэрыялы музея, які наведвае шмат прыеждзых. Нядаўна тут пабывалі людзі аж з Вялікабрытаніі, палова з якіх працуюць у сферы перавозак пасажыраў, а астатнія, можна сказаць, «фанаты» трамвайнага руху...

Шыра кажуць, шкада, што адноўлены першы беларускі трамвай так і не будзе ездзіць па вуліцах старажытнага горада. А можа, узьехаць дзе-нідзе адну копію? І няхай, ўлічваючы зменненую шырыню паміж коламі, яна будзе не зусім дакладнай, было б здорава праехацца па вулачках старажытнага Віцебска менавіта на «тым самым трамвай»!

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

І тады пасажыры скардзіліся

У музеі могуць расказаць многае і пра скаргі дарэвалюцыйных часоў. Скаргі заносіліся ў спецыяльную кнігу, якія былі ў кожным трамвай. І дзіркацы павінна была разгледзець кожную скаргу і з указаннем прынята мер прадставіць для справяднасці ў гарадскую ўправу.

Скаргі пасажыраў былі розныя: і спраядлівыя, і безгрун-

тоўныя, а часам і пацешня. Вось некаторыя з іх:

«2 студзеня 1905 года, калі сеў у вагон, спытаў спадара кандуктара, калі пойдзе вагон? Ён знайдаў недалёкатна адказаў: «Калі прыйдзе, тады і сядзе». Арыст К.П. Арлоў»

«19 студзеня 1905 года. Больш за тыдзень, як я заявіў, што дзверы ў вагоне № 105 не значыцца. Дзверы не паставілі і дагэтуль. Гэта выклікае зубны боль. Надворны саветнік Глутынь».

«12 кастрычніка 1907 года. Прашу запатрабаваць ад кандуктара № 51, па якім правае спяганне з мяне 5 капеек за квіток, калі я знаходжуся ў форме, але без фартуха? Гімназістка Марыінскай гімназіі Яхіна».

«Увогуле не разумею, чаму кандуктары зачыняюць дзверы вагонаў, калі на вуліцы так цёпла. Бо ў вагонах немагчыма сядзець».

Пры падрыхтоўцы гэтага артыкула выкарыстаны матэрыялы музея, які наведвае шмат прыеждзых. Нядаўна тут пабывалі людзі аж з Вялікабрытаніі, палова з якіх працуюць у сферы перавозак пасажыраў, а астатнія, можна сказаць, «фанаты» трамвайнага руху...

Шыра кажуць, шкада, што адноўлены першы беларускі трамвай так і не будзе ездзіць па вуліцах старажытнага горада. А можа, узьехаць дзе-нідзе адну копію? І няхай, ўлічваючы зменненую шырыню паміж коламі, яна будзе не зусім дакладнай, было б здорава праехацца па вулачках старажытнага Віцебска менавіта на «тым самым трамвай»!

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

І тады пасажыры скардзіліся

У музеі могуць расказаць многае і пра скаргі дарэвалюцыйных часоў. Скаргі заносіліся ў спецыяльную кнігу, якія былі ў кожным трамвай. І дзіркацы павінна была разгледзець кожную скаргу і з указаннем прынята мер прадставіць для справяднасці ў гарадскую ўправу.

Скаргі пасажыраў былі розныя: і спраядлівыя, і безгрун-

Тыя словы яшчэ не знойдзены — Яны падоюць светлымі знічкамі, Каб апецць дзень тваіх народзінаў, Перадаць, што табе мы зычылі. Знічкі ў высі — як лёсы людскія. Колькі песень пра іх мы спявалі! Я гляджу у нябёсы начныя. Бачу: ззяе сусор'е НАТАЛІ.

Юўген ПАСЕЦКІ і ўсе звязтоўцы віншуюць намесніка галоўнага рэдактара Наталію Уладзіміраўну КАРПЕНКУ з юбілеем.

Сардэчна віншуюем з Днём Незалежнасці люблага тату **Уладзіміра Іванавіча КУЗЬМЕНКУ** з Віцебска. Жадаем быць весёлым, не хварэць, 3-за дробязяў не хваліцца, Душой ніколі не старэць! З пашанам, сыны Андрэй і Дзяніс.

Наступны нумар газеты «Звязда» выйдзе ў чацвер, 4 ліпеня.

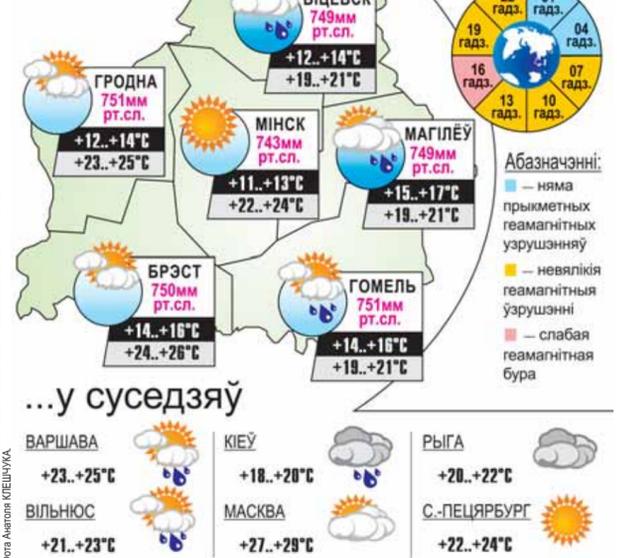
СЁННЯ

Месяц
Апошняя квадра 20 чэрвеня. Месяц у сусор'і Авена.

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дзя
Мінск	4.43	21.44	17.01
Віцебск	4.24	21.42	17.18
Магілёў	4.33	21.34	17.01
Гомель	4.39	21.21	16.42
Гродна	5.00	21.57	16.57
Брэст	5.10	21.49	16.39

ЗАЎТРА

...у суседзях

УСМІХНЕМСЯ

Хлопчык, які займаецца барацьбой і арыгамі, зрабіў жаўрукоў з хулігану, які прычыпіў да яго на вуліцы.

— Ты так пахудзе! Гэта новая дыета?
 — Так, морква, буркі і бульбу.
 — А што рабіла, варыла ці смажыла?
 — Капала!

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Галоўны рэдактар **КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч**.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н.КАРПЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), В.КЛОЧІН (намеснік галоўнага рэдактара), А.КЛЯШЧУК, Л.ЛАХАНЕНКА, С.ПРОТАС (першы намеснік рэдактара—галоўнага рэдактара), Н.РАСОЛЬКА, С.РАСОЛЬКА, А.СЛАНЕУСКИ (намеснік галоўнага рэдактара), В.ЦЕЛЯШУК, Л.ЦІМОШКІН.

НАШ АПРАС: 220013, г.Мінск, вул.Б.Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287 19 19 (тэл./факс); адрэдакцыя: пісьму — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 38, 287 17 21, арыдычнага — 287 19 68, скартарыята — 292 05 82, адрэдакцыя за выпуск дадатку: «Чыроня змена» — 292 44 12; «Мясцовае самарванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31; бухгалтары: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: info@zviazda.minsk.by, РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zviazda.minsk.by (для зваротаў): zvarot@zviazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не з'яўдаюцца суадпавядаюць з меркаваннямі рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрэдаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар.

Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдавана ў Рэспубліканскім унітарным прапрыетарстве «Вываўцтва «Беларускі Дом друку», ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год.

Тыраж 23.460. Індэкс 63850. Зак. № 2864.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Нумар падпісаны ў 19.30
 П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 1 ліпеня 2013 года.